

E.H.M.

T.B.M.M.

DDC:
YER: 72-2246
YIL:
CLT:
KSM:
KOP:
DEM: 72-5191

KÜTÜPHANESİ

مَسَائِلُ الْفَلَسَفَةِ مَسَائِلُ السِّيَاحَةِ

B. M. M. KİTAPLIĞI

22A/1948

از
مترجم رسالة حميديه

اسماعيل حقي

باب والای مشيخته منعقد تدقيق مؤلفات اسلاميه انجمنی ايله
فتواخانه جليلك تصديقي اوزريته معارف نظارت جليله سنك
« ۱۱۰ نومرولى و فى ۱۱ ذى القعدة سنه ۳۱۲ و فى ۲۶ نيسان
سنه ۳۱۱ تاريخلو رخصتنامه سيله » طبع اولمشدر .

استانبول

عالم مطبعه سى — اجداد حمان و شركا سى

۱۳۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى *
خصوصاً منهم على السراج المنير المصطفى * وعلى آله
الذين هم انوار الهدى واعلام الدجى *
بعدذا علم شريف فقهك مناكحاته عائد قسمي
معاملات عموميه به شدت تعلق اولوق حسبيله يلتمسي
اهم اولدقدن بشقه ديانت جهتيله ده يك چوق احكام
جليله به مدار قلنمسنه مبني افراد مسلميندن همان هر
فرد حقنده لزوم معرفتي دركاردر .
نكاحك صحتي اخلال ايدن ياخود اساساً
انعقادنه مانع بولنان اسباب و حالادن توقي ايديله
رك مقتضاسنه رعايت ايدلينجه نه قدر بيوك محذورلر
تولد ايده جكني ايضاحه حاجت يوقدر .

خصوصاً رضاع مسائل اکثر ناس عندندہ
 مجہول اولمسئنه مبنی چوق دفعہ آزو اولنسان
 مناکملر عدم صحت توهمیلہ وجود بولمہ جنی کبی
 بمضادہ عدم وقوف سائقہ سیلہ غیر جائز اولان
 عقدلرک صحت وجوازی ظن ایدیلہ بیلہ جکی قابل
 انکار دکلدر .

حرمت مصاہرت وظهار وایلا کبی وقو-
 عندن بنایت اجتناب واحکامنہ جدأ اهتمام
 ایدیلہ جک مسائل مهمہ نکده مستور قالمسی روا
 کوریلہ من .

اشته دواعیٰ معروضہ ایلہ برابر عصر معا-
 رفپیرای حضرت خلافتنہاہ اعظمیدہ نشر علوم
 و تعمیم معارف قضیہ سی جدأ ملتزم اولہ رق
 بویولده کی خدمتلمر مظهر تقدیرات وتسہیلات

پیورلمقده اولمسیده بو عبد داعی کبضاعه حقنده
 بادی شوق و غیرت اولمندن طولای قسم
 جلیل مذکوره دائر الک مهم احکام شرعیه نک
 «الک واضح و مفید تعییرات ایله، بیاتی حاوی
 اولمق اوزره» وسائل الفلاح فی مسائل النکاح،
 نامی ایله موسوم اولان شو کتابی مستعیناً بالله
 جمع و ترتیب ایلدم .

کتابمیزک باشلوجه مأخذی «درر الحکام»
 ایله «در مختار» کتابلری و بونلرک حواشیسی اولوب
 «فتاوی هندیه، دنده بعض مسائل اخذ اولنمش
 و هر مسئله ده قول راجع و مختار تتبع و تحریر
 ایدیلرک بالا کمال سایه معالیوایه حضرت
 پادشاهیده موقع انتشاره وضع ایدلمشدر .

کتاب النکاح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(نکاح) ملک متعهی افاده ایچون وضع اولنان
بر عقد شرعیدر .

« خطبه » خانک کمریله طلب تزوج معناسنه در .
بنساء علیه طالسب تزوج اولانه خاطب . و تزوجی
طلب اولنان قادینه مخطوبه دینبر .

(شرح)

« ملک متعه » ایله مقصود من نکاحنه مانع شرعی
بولنمیان مرأه ایله زوجک استمتاعه اهل و مختص اولمایدیر .
« ملک » برنوع اختصا صدن عبارت اولدینی جهتله

بو تفسیر من ظاهر در حل استمتاع ایله تفسیر ایتمه داعی
 یوقدر. اما برکسه نك منکوحه سی شبهه ایله آخر طرفندن
 وطء اولغسنه بناء لازم کلان مهر مثلك زوجیه عائد
 اولسی بوکا منافی دکلدر چونکه استمتاع اهلیت واختصاص
 فی الحقیقه منافع اعضای مرأیه مالکیتدن عبارتدر .

بدل مزبوره استحقاق ایسه — جاریه نك مولا سنده
 اولدینی کی — نفس اعضاء مرأیه مالکیت ایله اوله بیلیر.
 « نکاحنه مانع شرعی بولنمیان مرأه ایله » قولمز
 محلیه العقد شرطی بیاندر ایمدی محل عقد نکاح ،
 انوقی محقق اولان بنات ادم ایچندن اسباب مخصوصه
 حرمتدن خالیه اولانلردر والا عقد ملک مزبوری افاده ایتمز.
 ذکور و خنتای مشکل ایله . مشرکه . جنیه . انسان الماء .

و محرم اولان نسانك كافه سی بوقید ایله خارج اولور .
 تعریفده « افاده ایچون وضع اولنان » قیدی شرای
 جاریه دن احترازدر چونکه بوندن مقصود صریح ، ملک
 رقبه اولوب حل استمتاع امر ضمیمه در بناء علیه حل
 مذکور نسباً و بارضاعاً محرّمه بی اشترا صورتنده ، كذلك
 اشتراك وقوعنده بخلاف ایدیور .

❦ باب اول ❦

نظامك امطام و شرائطی مفقده در

❦ فصل اول ❦

نکاحك حكم شرعیسی بیانده در

۱ مسئله

نکاح — اعتدال حالنده سنت مؤکده ، توقان [°] یعنی
نفس ارتکاب حرامدن منع ایدیله میه جك در جهده شدت
اشتها زماننده واجب ، خوف جور صورتنده کراحت
تحریمله مکروه اولور .

کذلک حالت احرامده واقع اولان عقد تحریماً ،
و حره بی نکاح ایتمه قدرتی مساعد اولان کسه نك
جاریه نکاح ایلسی تنزیهاً مکروهدر .

« نکاحك مندوباتی »

۲ مسئله

نکاح اعلان اونفق و اجرای عقددن اول خطبه اوقونفق
و جمعه کوننده ، مسجدده عاقد رشید و شهود عدول ایله

[°] جولان وزننده « نای یتوق » مصدریدر .

عقد اولحق ، وایجابی تقدیرنده استدانه ایتک و قبل العقد
مخطوبه به نظر ایتک و مخطوبه نك سن و حسب و عز و مال
جهتیه خاطبك دوننده . و تربیه و ادب و عفت و جمال
حسبیه فوقده بولنقدر .

فصل ثانی

نظامك ارطانی بیاننده

عقد نكاح - عقود شرعیة سائرہ كی - ایجاب و قبولك
يكديكريله ارتباطندن حاصل اولان تصرف شرعیدن عبارتدر .
« ایجاب » عاقد اولدن صدور ایدن قولدر .
یعنی عاقدینك هر هانكیسنندن كرك اصیل ، كرك وکیل
اولسون . اركك یا خود قادین بولنسون اولجه صادر
اولان الفاظ آتیہ نك بریدر .
« قبول » عاقد آخردن صدور ایدن قولدر .

۳ مسئله

ایجاب و قبولك ایکیسیده ماضی یا خود بری ماضی ،

وديكري صيغة امر ويا تحقق في الحاله دال اولان بر لفظ
اولمق لازمدر [١]

مثلا تزويج ايتدم ، تزوج ايتدم كله لرندن - عاقدينك
برندن - اولا صادر اولان « ايجاب » وتانيا صادر اولان
« قبول » عد اولنور .

كذلك قزيكي ويا خود نفسي بكا ويا موكلم فلا نه
تزويج ايله ويا تزويج ايديور - سين . ويا تزويج ايتدمكي

[١] اختلفوا في صيغة الامر وظاهر الكثر انها ايجاب
وقد صرح به قاضيخان حيث قال لفظه الامر في النكاح
ايجاب وكذا الطلاق والكفالة الخ وكذا في الخلاصة على
ما في البحر والنهر وقال في الفتح وهو احسن لان ايجاب
لبس الالفاظ المفيد قصد تحقق المعنى اولاً وهذا
صادق على لفظ الامر . وذهب صاحب الهداية والمجمع
الى ان الامر ليس بايجاب وانما هو توكيل وقوله زوجتك
قامم مقام اللفظين اي الايجاب والقبول . وقد اوضحنا
ذلك في التكملة وذكرنا ثمره الخلاف هناك وله ثمرة اخرى
مذكورة في حواشي الدر .

دینلده تزویج و یا قبول ایتدم دینورسه ینه عقد تمام
اولور [۲]

(شرح)

« نفسکی بکا تزویج ایله » دینلده قادین « بالسمع
والطاعة » دیمش اولسه عقد تمام اولور حالبوکه بو
صورتده ماضی صیغه سی اصلا بولمئیور دینله من .
چونکه « بالسمع والطاعة » عبارته سی ایجاب مذکور
قرینه سیله فعل محذوفه تعلق ایلدیکندن مفاد کلام
« بالسمع والطاعة تزویج و یا قبول ایتدم » دیمک اولور .

[۲] لوقال هل اعطیتنها فقال اعطیت ان کان المجاس
للوعد فوعد . وان کان للعقد فتنکاح « شرح الطحاوی »
لوقال تزویجک ینعقد به النکاح ایضا لانه یحتمل
الحال کافیکه الشهادة وقدرادیه التحقیق لا المساومة بدلالة
الخطبة والمقدمات بخلاف البیع « بحر عن المحيط »
وکذا تزویجی ببتک فقال فعلت عند عدم قصد
الاستبعاد ای طلب الوعد « فتح القدر »

(تکمله)

محللنده بیان اولندیفی اوزره «ایجاب» تحقق المعنی قصدنی
 مفید اولان کلام اولدن عبارت اولدیفی جهتله امثله
 «ابقه ده کی امر صیغه لرینه دخی صادق اولدیفی ظاهر در
 » فتح القدر و رجحه فی البحر « بناء علیه شاهد لک صیغ
 من بوره بی ده استماع ایتملری لازم کلیر . انجق اکثر
 فقهاء عظام حضراتی مذکور صیغ امری ایجاب قییلندن
 عد ایتوب توکیل ضمنی عد ایدر لر . واختلاف مجلس
 وقوع بولدن عاقد اخردن صدور ایدن ماضی صیغه سنی
 هم ایجاب همده قبول مقامنه قائم قیلار لر [۵۰] انک ایچون
 بورایه کوره دخی عقد نکاح ده آمرک « قبول ایتدم »
 سوزینه حاجت قالمبور چونکه توکیل تصریح اولنوبده
 « نفسکی بکا تزویج ایتدکه سنی توکیل ایتدم » دینلده
 « تزویج ایتدم » دینلده عقد نکاح تمام اولوب عدم
 قبول صلاحیتی قالماز توکیل ضمنی صورتنده بویله اولوق
 لازم کلور [۵۷ مسئله به باق]

[۵۰] بو صورتده شاهد لک بالکثر مذکور ماضی

صیغه سنی استماع لری کافیدر . او هذائمه الخلاف

اما بيمده بايى توکيل صحیح اولمديغندن بر شخص طرفندن « شونی بکا بیع ایله » دینلکده بايک « بیع ایتدم » دیمسایله بیع معقد اولماز بلکه قبوله توقف ایدر .

❦ فصل ثالث ❦

ایجاب وقبولک شرطری بیانده در

۴ مسئله

عاقدينك حضوری صورتنده ایجاب وقبولک مجاسی متحد اولاق شرطدر .

امدی احد همانك ایجابندن صکره آخر یرندن قیام ایتسه ویا عمل دیگرله اشتغال ایلسه ایجاب باطل اولور .

۵ مسئله

تسمیه مهر ایجابیه وصل اولندیفی حالد — انك متممی اوله جفتندن کلامك ختسامی بکله نلک شرطدر .

امدی « قزیمی سکا تزویج ایتدم بوز دینار مهر ایله » دینلدیکی صورته دها تزویج ایتدم دیرکن طلب اولان ارکک طرفندن قبول ایتدم دینسه لغو اولور .

مسئله ۶

قبولك ايجابه مخالف اولماسى شرطدر .
امدى « بيك درهم مهربيله قزيمى سكا تزويج ايتدم »
دينلده كده « نكاحى قبول ايتدم مهرى دكل » دينلده عقد
صحیح اولماز .

اما عقد تمام اولدقدن صكره قادين طرفندن
مهرک بر مقدارى حط وتنزيل . ويا ارکک طرفندن زياده
ايدملک جائزدر . صورت اولاده قبول رجله حاجت يوقدر .
چونکه ابراء اسقاطدن عبارتدر . صورت ثانيه ده قبول
مراء در عقب انضمام ايتمزسه زائد قلنان معتبرا ولماز .

مسئله ۷

ايجاب وقبولك مضاف ومعلق اولماسى شرطدر .
بناء عليه زمان مستقبله اضافله نكاح باطل اولور .
كذلك بر شرطه تعلیق اولمغله ده بطلان عقد لازم كلور .
مكر زمان ماضيه وقوعى محقق اولان بر شيشه تعلیق
اولنورسه جائز اولور مثلا زيد عمروك قزینی كندی اوغلنه
ايتد كده بن قزیمی فلان كیمسه يه تزويج ايتدم ديوب زيده
آنی تكذيب ايدنجه « اكر فلانه تزويج ايتمش دكلسه م
سنك اوغلده كه تزويج ايتدم » ديسه . زيد دخی فی الحال قبول ايلسه

عمرک کذبى تبين ايتدکده عقد واقعک صحتيله حکم اولنور .
 چونکه موجوده تعلیق فى الحقیقه تحقیق و نتیجدر .
 كذلك معاق عليه همان او مجلسده تحقق ایدرسه ینه
 نکاح صحیح اولور . مثلاً : بیک درهم مهر ایله سنی تزوج ایتدم
 اگر پدرم راضی ارلور سه دینلده کده قائلک پدری مجلسده حاضر
 اولوب رضا ویردم دیر ایسه عقد صحیح اولور .
 اما غائب اولوبده صکره دن رضا ویرسه صحیح اولماز .

۸ مسئله

منکوحه نك مجهوله بولنامسى شرطدر .
 بناءً عليه قادینك شاهدلر نزدنده تمیز ایتسی لازمدر
 امدی منکوحه حین عقدده حاضره ایسه رلومنتقبه [۱]
 اولسون کندیسنه اشارت ایتک وبر اوطه ایچنده اولوب یاننده
 دیگر قادین اولمدینی تحقق ایدنجه کلامی ایشتمک کافیدر .
 اگر غایبه اولوبده شاهدلر کلامی استماع ایتزلر ایسه
 اسم و یانسم ذکر یله تعیین اولنور شویله که ا کر ایچلرندن
 ایکی کشینک عندنده معروفه ایسه وکیل ویا ولی اولان
 ذات یالکز مزبور نك استغنی ذکر ایدر، اگر معروفه دکل ایسه

[۱] نقاب ایله مستوره

اب وجدك اسمی دخی ذكر ایتسی لازمدر. انجق
 تعین افاده ایدن اضافت اسم مقامنه قائم اولور بوجهتله
 زیدك یالکز بر قزی ویاخود بر همشیره سی اولدینی
 شاهدلرک معلومی اولور ایسه قزیمی ویا همشیره می دیمسی
 کافی اولور .

اما ایکی قزی اولوبده بیسوکنی تزویج آرزو ایدن
 کیسه حین عقدده غلط ایدرک کوچکنک اسمیله تسبیح ایاسه
 نکاح کوچکی حقنده منعقد اولور .

(تنیه)

قادرین حقنده ذکر اولسان صور تمیزیه ارکک
 حقنده جاری و معتبردر .

۹ . مسئله

کرك اصیل ، كرك وکیل اولسون عاقدینك هربری
 دیگرک کلامی ایشتمک صحت عقدده شرطدر تا که رضایه
 دلالت ایتک شانندن اولان کلامک هر بندن صادر
 اولدینی دیگرک نزدنده تحقیق ایتسون .

اما حقیقت رضا شرط دکلدر چونکه هزل واکراه
ایله ده نکاح منعقد اولور . [۱]

۱۰ مسئله

حين عقدده شهادت ایتک ایجون ایکی ارکک یاخود
برارکک ایله ایکی قادین حاضر بولنق شرطدر .
شاهدلرک هر حالده عاقل ، بالغ و حریت ایله متصف
اولملری . وایجاب و قبولی مجتمعا ایشتملری [۲] و مقصود
عقد نکاح اولدینق فہم ایشتملری [۳] و قادین مسلمہ
اولدینی سورنده مسلم دخی اولملری شرائط لازمه دندر .

[۱] کاورد فی الحدیث . ثلاث جدّہن جدّ وھزلہن
جدّ النکاح والعناق والیمین .
[۲] فائم ویا اصم اولان کیسه لرک یاننده عقد اولنسه
صحیح اولماز . مکر عاقدین اخرس اولوبده اشارت معہودہ .
لریله عقد ایدرلرایسه بو حالده شاهدلرک اصم اولملری
جائز اولور .

[۳] اما الفاظک معانیدن فہم ایتک شرط دکلدر .
بناءً علیہ عبارتہ عربیہ ایله عقد صورتندہ شاهدلرک عربی
یلمہ ملری مانع صحت اولماز .

قادرین کتابیه اولدینی حالده ناکھی مسلمده اولسه
اوصاف مذکورده بی جامع اولان غیب مسلملرک شهادتی
صحت عقدده کافی و معتبردر .

۱۱ مسئله

صریح اولان ایجاب و قبولک معنائی بیلک شرط

دکلدر .

چونکه نکاح جدوهزلی مساوی اولان شیلردندر .
مدلولات الفاظی بیلک ایسه قصد و ارادهیه توسل
ایچون معتبردر بنساء علیه قادرین (زوجت نفی فلانا)
ویا ارکک (زوجت فلانة) ترکیب عریضنی تلقین
اولنوب معنائی بیلکسزین شهود محضرنده تلفظ ایلدکده
طرف آخردن قبول انضمام ایدنجه عقد صحیح اولور .
اما محالعه و ابرای دین بیع حکمنده اولمغله تلقین
مجرد ایله صحیح اولماز ، تفهیم لازمدر .

(الفاظ وصیغ)

۱۲ مسئله

ایجاب و قبول صریح اولان « تزویج » و « نکاح »

لفظ ایلہ صحیح اولدینی کبی فی الحال تملیک عینہ وضع اولنان
هر لفظ ایلہ ده صحیح اولور .

هبه ، تملیک ، جعل ، عطیه ، بیع ، شرا کبی .
فقط بونلر هب کنایه قییلندن اولدینی حملته بو
صورته شهودك عقد نکاح مقصود اولدیغنی فهم ایتلرینه
مدار اوله جبق قرآن بولمق ویا طرفینک نیتی اولجه
کندیلرینه اعلام اولمق لازمدر .

اما اجاره ، اعاره ، وصیت مطلقه ، رهن ، ودیعه ،
کبی فی الحال تملیک العینی افاده ایتیمان الفاظ ایلہ نکاح
صحیح اولماز .

(شرح)

مبادله فعلیه — ایجاب و قبولدن مقصد اصلی اولان —
راضی به دلالت ایتدیکنندن انکله ده بیع منعقد اولور
و بیع بالتعاطی تسمیه قلنور ایسه ده نکاح ده فعلاً قبول
صحیح اولوب محکم شدت حرمتمدن ناشی انجق صریح ویا کنایه
قییلندن اولان لفظ ایلہ منعقد اولور امدی قادین
شهود محضرنده « بیک درهم مهرا یله نفسی سکا تزویج
ایتدم » دیدکه ارکک لسانیه « قبول ایتدم » دیموب

فقط او مجاسده . مهر مزبوری تماماً تسلیم ایسه نکاح منعقد اولماز .

۱۳ مسئله

حاضر بالمجلس بولانك تحریراً ایجاب و قبولنه اعتبار اولماز .

مثلاً : ارکک « سنی تزوج ایتدم » دیدکده قادین قبول ایتدم عبارت سنی برکاغده تحریر ایله شهوده عرض ایسه نکاح صحیح اولماز .

اما خاطب غائبک طلب تزوجه دائر یازدینی عبارت سنی قادین شهوده عرض ایله نفسی خاطب مزبوره تزویج ایتدم دیسه عقد صحیح اولور .

(شرح)

اگر طالب عقد اولان کاتبک عبارت سنی ماضی و یا فعل حال ایسه مکتوب لها طرفندن شهوده عرض اولغق لازمدر [*] نوا کر صیغه امر ایسه شهوده عرض اولغسی

[*] مثلاً « سنی زوجه لکه قبول ایتدم یا خود تزوج ایدیورم » دیه یازلمش ایسه شو عبارت عقد نکاحک « ایجاب » رکنی دیمک اولغله تشکیل اولنه حق مجلس عقدده شاهدلره اراءه ایدمک اقتضا ایدرکه انلرک تمام عقدده شهادتلی تحقق ایتسون .

لازم دکلدر چونکه بو صورتده قادین وکالت حکمیه
عقدک طرفیننی تولى ایده جکندن مزبور نک کلامنی
استماع ایتک کافیدر . (مصفی)

۱۴ مسئله

شو قادین نیم زوجه مدر دیه اقرار ایتک قبول عد
اولغاز چونکه اقرار حد ذاتنده ثابت اولان برشیئی
اظهار اولوب یکیدن انشا دکلدر . قبول ایسه ایجاب
کبی شرعاً انشا نوعنددر .

(شرح)

واقعا مهر و نفقه دعوالرنده طرفینک تصادقه بناء
حاکم زوجیتله حکم ایدر لکن بوندن طولانی اقرارک صیغ
عقددن اولسی لازم کلز .

۱۵ مسئله

ولایت نفس ایله قبول نکاحه مالک اولان هر شخصک
شهادتیه نکاح انعقاد ایدر .
[انجق انکار و قوغنده اثبات نکاح ایده جک شاهدلرک
احکام سائرده مقبول الشهاده اولمری لازم اوله جغندن احتیاط

اولئکدیر [ایمدی فاسق و احمی کذلک زوجینک یا خود
احد همانک اوغلاری محضرنده - اوصاف سابقه فی حاز
اولدقلری صورتده - نکاح صحیح اولور.

۱۶ مسئله

وکیلک حین عقدنده موکل حاضر اولورسه مباشر
عد اولنور [۱] بوجهتله زید صغیره قزینی تزویج ایتمه
عمری توکیل ایدوبده محل عقدده کندیس دخی حاضر
اولور ایسه وکیل شاهده منقلب اولوب برشاعدک دها
وجودی کافی اولور [۲]
کذلک پدرک بالذات عقدی صورتنده عاقله، بالغه [۳]

[۱] زیرا وکیل سفیر اولوب موکلک عبارده - نی ناقدر
لدی الحضور عبارده دخی موکلک کندوسنه انتقال ایدنبجه
مباشرت محقق ایدر الحق نکاحی لدی الایجاب اثبات
صددنده وکیل بالذات عقد ایتدیکنی - سوله مه مک لازمدرکه
کندی فعلنه شهادت قیلندن اولسون .

[۲] الوکیل شاهد عند حضور الموکل کالولی عند
حضور مولیته بالغه « حموی عن النقایه »
[۳] اما صغیره و یا مجنونه اولورسه ولو حاضره اولسون
مباشره عد اولنمغه صلاحیت یوقدر .

اولان قزىنىڭ حضورى مەزبۇرىنىڭ مەبشەرە عد اولىمىنى
 ايجاب ايتىدىكىندىن ولىمىنىڭ شەھىد ايتبار اولىمىنى حەسبىلە
 دىكىر بىر شەھىدك دەھ وجودىلە عقد صحىيىح اولور . [۹]

۱۷ مسئلە

الله تعالى ورسولنىڭ شەھادىتىلە نكاح ايتىمىڭ صحىيىح دىكەدر .
 فقط - جناب رسول حقندە علم غىيب اعتقادىنە مەنى -
 كەفرى ايجاب ايتىمىز . « درمختار »
 بعض احوالك روح محمدى يە عرض و اعلام بىيورلىمقە
 اولمىسنە نظراً بعد الوفاة دخى حضرت پىغمبرك غىبى بىلمەنى
 جائىدرد . « تاتارخانىە »

۱۸ مسئلە

نكاح مەتە باطلدرد .

(نكاح مەتە) مدت معينه نكاح انقضائىلە وياخود زوجك
 ترك وانصرافىلە نەھىت بولمىڭ شەرتنە مقسارن اولان عقد
 نكاحدن عبارتدركە قىسم اولنە (نكاح موقت) دخى دىنور .

[۹] الحاصل ان الامر اذا حضر جعل مباشر العقد « در »

وفى تزويج المولى امته البالغة بحضرة رجل وهى حاضرة
 اختلاف . ومقتضى هذا الاصل عدم الجواز لان مباشرة
 المولى ليس فكاً للحجر عنها فى التزوج كما فى البحر عن
 الفتح ، وتفصيله فى حاشية ابى السعود .

ایمدی حین عقدده ولوشهود احضار اولنسه وتمتع
ماده سی ذکر اولنسه بیه مجرد عقد نکاح مقاصد
صحیحه سنه مغایر بولنان توقیت شرطنی درج ایتمکه نکاح
باطل اولور [۱] مدت کرک مجهوله و کرک معلومه ، طویله
ویا خود قصیره اولسون .

اما حین عقدده زوجک یالکیز بر مدت معینه ظرفنده
برابر مکث ایتمکی قلباً نیت ایتمسیه و یا خود مثلاً بر آیدن
صکره تطلیق ایتنک شرط قلنمسیه عقد نکاح متعه قیلمدن
اولماز .

چونکه توقیت انجق لفظ ایله اولور ، قاطع اولان
طلاق اشتراطی ده مؤبداً انعقاده دلالت ایدر [۲] .

[۱] وقال زفر یصح النکاح الموقت ویلغو التوقیت

ورجحه ابن الهمام وادرجه ابن عابدین فی المسائل الی
یفتی فیها بقول زفر حتی بلغت عشرين ونظم فیها قصیده
لطیفة وقد شرخاها بالعربیة منذ زمان « یسر الله تبیضه »

[۲] فقط شرط مذکور باطلدر . « قنیه »

لا یصح تعلیق النکاح بالشرط ولا اضافته ولیکن لا یبطل
بالشرط ویبطل الشرط « خلاصه »

فصل رابع

حرمت پيائنده در

۱۹ مسئله

اسباب حرمت اون ايکي اولوب شونلردن عبارتدر .
 قرابت ، مصاهرت ، رضاع ، جمع ، ملک ، شرک ، لعان ،
 احتمال ذکورت ، اختلاف جنسی ، غيرک حق تعلق ايتمک ،
 غير حريمي حريمه تشريک ايتمک ، طلاقات ثلثه ايله تطليق
 ايلمش بولنمق در .

۲۰ مسئله

قرابت نسييه ايله حرام اولانلر انسانک کندی اصول
 وفروعيله - که والده سی و پدر و والده سنک والده لری و
 قزلی و اولادینک قزلیدر - ابوينک فروعیدر . یعنی
 قرنداشلرینک قزلی و همشیره لری و انلرک قزلی کذلک
 اجداد و جداتنک بالکیز بر بطنده کی فروعیدر .
 بو جهته ايله عمله لر ايله خاله لر دخی حرام اولوب عم
 و عمه نک و خال و خاله نک قزلی حلالدر .

۲۱ مسئله

مصاهرت ايله حرام اولنلر : زوجه مدخول بهانک قزلی
 که « ربیه » تسمیه قنورلر کذلک مزبورده نک اوغللرینک
 قزلی و ربیه لرک قزلیدر . و عقد صحیح ايله منکوحه نک

ام وجده لری [۱] واب واجدادك موطوءه لری ایله عقد صحیح ایله منکوحه لری وابنا ایله ابناء اولادك موطوءه لری وبونلردن برینك منکوحه سیدر .

كذلك اصول وفروعك شهوت ایله تقییل ویا لمس ایلدكلری . ومزنیته نك وشهوت ایله مس ویاخود فرج داخلنه نظر اولسانك — ولوقادین صو ایچنده اولسون ویاخود دلبند وجام کبی برحائل رقیق بولنسون — اصول وفروعی حرامدر [۲]

(شرح)

یعنی زانی ولامس وناظر اولان شخصك كندی حقنده اوقادینك اصول وفروعی حرام اولوب شخص مزبورك اصول وفروعنه حرام اولمازلر . امامراء مزبورنه ك كندیسی شخص مزبورك اصول وفروعنه حرام اولدیغی بو [۱] الحاصل ربیبه نك حرمتی والدہ سنك وطء ایلمش

اولمسيله مقیددر .

بناءً علیه قبل الدخول طلاق ویا وفاتی وقوع بولان منکوحه نك زوجی انك قزینی نکاح ایده بیلیر . امامنکوحه نك والدہ سی مجرد عقد صحیح وقوعی اوزرینه روجه حرام اولور .

[۲] مثلاً برقادین ایله زنا ایدن یاخود شهوت ایله الندن طوتان شخص اونك قزینی ویا والدہ سنی نکاح ایده من .

حکمت اوست طرفندن مستفاد اولور ، شخص مزبورک
کندیسه ایسه نکاح اولنه بیلیر [۱]

۲۲ مسئله

حرمت مصاهره ایله نکاح زائل و مرتفع اولماز بلکه
فاسد اولوب زوجک اوزرینه ترک ایتک فرض اولور [۲]
بوجهته زوجک قولاً ترکندن و یا خود قاضینک تفریقندن
اعتباراً واجب اولان عدتی منقضیه اولمدن محرمه مزبوردهک
زوج آخره نکاح اولنسی صحیح اولماز .

۲۳ مسئله

حرمت مصاهره بی موجب اولان شیلرده عمد ،

[۱] خلاصه مفاد ! حرمت مصاهره — مزنیهک
کندیسی زاینیک اصول و فروغه . و اصول و فروعی
زاینیک کندیسه حرام اولمقدن عبارت اولوب بناءً علیه
مزنیه زانییه . و اصول و فروعی انک اصول و فروغه حرام
اولماز . مثلاً بر شخص باباسنک زنا ایتمش اولدیغی قادینی
آله مازسه ده انک قزینی آله بیلیر .

[۲] حرمت مصاهره وقوعدن صکره و طء ایلمک
زنا عد اولنه رق حد شرعی اجراسنی ایجاب ایتیمور ایسه ده
قطعیاً حرامدر و حرمت مزبوره مؤبد اولدیغندن تجدید
نکاحه اصلاً امکان یوقدر .

خطا . اکراه ، نسيان . برادر . مراهق ، مجنون ، سکران
دخی بالغ عاقل ، صاحی حکمنده در .

۲۴ مسئله

رضاع ايله حرام اولانلر قرابت نسبيه ايله حرام
اولانلر در انجق رضاع بابنده استثنا اولنه جق طقوز
صورت واردرکه انلرده حرمت يوقدر .

۲۵ مسئله

جمع ايله حرام اولان قادينلر شونلر درکه هرهانکيسي
ارکک فرض اولنسه ديکرينه حرام اولور بويله اولان
قادينلرک کرک نکاح وعدتده وکرک ملک يمين ايله استفراش
خصوصنده جمع ايدملری جائز دکلدر .

امدی نسب ياخود رضاع جهتيله اختين کذلک عمه
ايله بنت الاخ وخاله ايله بنت الاخت بينی نکاحاً جمع
اولنه مدینی کبی اختينک بری مثلاً تطليق اولندقدده عدتی
تمام اولدن ديکری نکاح اولنه ماز .

اما حين وفاتنده کونی کوننه ديکرك عقد اولنمی
جائزدر .

۲۶ مسئله

عمتين وخالتين بينی دخی جمع اولنه ماز . مثلاً : ايکی

ارکک یکدیگرک والده سنی نکاح ایدوبده برر قزلی
دنیا به کلسه مزبوره قزلیک هربری دیگرک عمه سی اولور
کذلک ایکی ارکک یکدیگرک قزلی نکاح ایدوبده برر
قزلی دنیا به کلسه مزبوره قزلیک هربری دیگرک خاله سی
اولورکه یینلری جمع اولنه ماز .

۲۷ مسئله

برقادی ایله زوج سابقک قزی واوغلنک زوجه سی
جمع اولنه بیلور . چونکه مزبوره قادی ایله ارکک فرض
اولنسه زوج سابقک دیدیکمز قزی نکاح ایده بیلور [°]
کذلک حلیله الابن ارکک فرض اولندقدن مزبوره قادی
نکاح ایتمی جائز اولور .

۲۸ مسئله

ملک یمین ایله استفراس خصوصنده جمع اولنق
مشروع اولیان قادینلری ملکده جمع ایتمک صحیحدر «بحر»
فقط اولجه وطء ویا حود لمس ویاتقییل اولان بر
جاریه نك مثلا همشیره سی عقد صحیح ایله نکاح اولنسه
مزبوره لرك بریسی حقنده حرمتی موجب بر سبب اجرا
[°] زیرا ارکک فرض اولندیغه کوره زوجه اولدن
چیقہ جنی جهته زوجنک قزی بر شخص اجنینک قزی اولور .

اولنمدن دیکریله دخی استمتاع حلال اولماز . [۹]

۲۹ مسئله

مولی جاریه سنی ، عبد سیده سنی نکاح اینمک صحیح
دکدر یعنی هیچ بر ثمره یی مفید اولماز چونکه مملوکیته
مالکیته منافیدر انجق زمانمزدده احتیاطه بناءً جاریه نك
نکاح اولنمسی امر حسندر « در مختار »

۳۰ مسئله

مسلم حقه آتسه واصنام وکواکه طیان ، الحاصل
بر کتاب سماوی به اتباع ائیمین قادیلر حرامدر .
اما کتابیه ولوحریه اولسون حلالدر .

۳۱ مسئله

حاکم حضورنده ملاغه ایدن زوجین یینی تفریق

[۹] چونکه عقد نکاح وطئ حکمندهدر . حتی
بوکا بناءً بر مشرق مغریه یی نکاح ایلدکده برلشدکری
معلوم اولمسه ره یینه اومنکو حنه نك اولادینک نسبی مغربی
مزبوردن ثابت اولور . « در مختار »

مسئله نك عقد نکاح ایله تقیدی اشعار ایدیورکه
جاریه موطوءه نك همشیره سنی اشترا صورتنده مزبوره
وطئ ایلدکجه اولانک وطئ حرام اولماز .
اما وطء ایدیایر سه ایکسی ده حرام اولور . « ابن عابدین »

اولنه رق بینونت وقوعندن صکره ولو بریسندن اولسون
اهلیت لعان شرائطی زائل اولدقجه تجدیدنکاح جائز دکلدر .

(شرح)

ملاعنه یی — که حقیقتی یمین ایله مؤکد ولعنت
ویاغضب الہی ذکرینہ مقرون اولان درت عدد شہادت
مخصوصہ دن عبارت اولوب کیفیت اجرایی حکام شرعک
معلومیدر — ایجاب ایدن شی ادای شہادۃ اهل اولان
زوج — ولو فسقندن طولای مقبول الشہادۃ اولسون
— اہلیت مذکورہ یی حائر اولان زوجہ عقیقہ سنی عقد
صحیحندن لا اقل آلتی آی مرور ایلدکن صکره طغور -
مش اولدینی بر ولدی نفی ویا صریح زنای نسبت ایله
قذف ایتسنہ بناءً زوجیتک بقای حائندہ مزبورہ طرفندن
موجبی مطالبہ اولنمقدردر .

زیرا قذف مزبورک ثبوتی تقدیرندہ اگر زوج
کندیسنی تکذیب ایدرسہ حد قذف . واکرمصر اولورسہ
(ملاعنه) اجرا اولنمق لازمدر .

ملاعنه اجرا اولنیدی صورتندہ حاکمک تفریق بیلہ
بینونت واقع اولوب ارتق بینلرندہ توارث جریان ایتمز .
اگر زوج نفسنی تکذیب ایدیورسہ تجدیدنکاح حاجت
اولمہ رق وطء حلال اولور چونکہ تکذیب نفس ایله
کذلك شخص آخری قذف ایله محدود اولمق یاخود

زوجه‌نک عفتی زائل اولمق کبی اسباب سائرمنک بریله
احد همدان اهلیت ملاغنه زائل اوله جغندن تلاعن سابقک
حکمی باطل اولور .

بناءً علیه بوصورنده تفریق وقوعندن صکره تجدید
نکاح ده جائز اولور .
(المتلاعنان لا یجتمعان ابدًا) حدیث شریفی « مادام
حکم التلاعن باقیاً » قیدله مقید در .

۳۲ مسئله

خنثای مشکک — کړک اړککه وکړک قادینه یاخود
دیگر برخشایه — نکاحی موقر فدر یعنی حقیقت حال
تین ایتدجکه نکاح صحیح احکامی ثابت اولماز . چونکه
خنثای مزبورک — که عضو اعتباریله رجال ونسایه
مشابهی بولنوبده علامت لرنده تعارض وقوع بولان [*]

[*] بر صنفه مختص علامتک تحقیق حالنده اشکال
بولنیه جغندن اوصنفک احکامی احرار ایدر . مثلاً !
یا لکز بر عضودن تبول ایتک . کذلک ایکسندنده تبول
ایتمسیله برابر بول اوللا برندن ظهور ایلیمک کیفیتی التحاق
ایده جکی صنفی تعیین ایلیمک کی لیه وندی مستوی
صاحبی اولمی وجماعه مقتدر بولنمی کندیسنک اړکک ،
ندی مرتفع پیدا اولمی و حیض کورمی ووطء ایدله .
بیلیمی قادین اولسنی اثبات ایدر .

یا خود بلوغ بالسن زماننده کنديسنده هیچ برصنفك
 علامتی ظهور ایتین انساندر — احتمال ذکورتی ارتفاع
 ایتدیکی حالده صحت تزوج و خلوت نسا و لبس حریر کبی
 (اشباه) ده استثنا اولنان احکامك ماعداسنده [°] قادین
 حکمنده در اما استثنا اولنان احکام مخصوصه ده مقتضای
 احتیاط نسیایه مخالف اولمسیدر .

۳۳ مسئله

بنی نوعمر ایلله طائفه جنك كذلك فی الحقیقه حیوان
 اولان انسان المالك ازدواجی مشروع دکلدر .

(شرح)

جنك تشكلی ایتلمی احادیث و آثار ایلله مثبتدر
 انجق صور مختلفه ایلله تشكلی ایلدکلرندن ذکورك اثی
 صورتنده ظهور ایتمی جائزدر بو حالده احتمال ذکورت
 مانع صحت اولوب تبیین حقیقت ایسه خارج امکاندر .
 خصوصاً بو بابده آیروجه نهی نبوی وارد اولمش
 و (ماطاب لکم من النساء) قول شریفك اطلاق « جعل

[°] امامت و رجال ایلله خلوت و محر مسز سفر و سائر نک

جائز اولماسی کبی .

لکم من انفسکم ازواجاً» آیت کریمه سیله تقييد اولنه رق
صحت عقدده اتحاد جنسی شرط قائم شد.

۳۴ مسئله

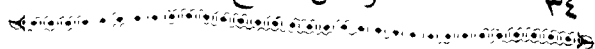
غيرك منكوحه سی وعلى الاطلاق معتده سی — یعنی
كرك طلاق ویا وفات زوج ایله و كرك نكاح فاسد
ویاشبهه ایله وطء وقوعه بناءً تزریق اولمغله عدت ایچنده
بولنان برقادین — نكاح اولمق صحیح دكلدر.
اما برکیمسه طلاق بائن ایله تطلیق ایلدیکی زوجہ سی
اکال عدت ایتمزدن اول کندییی نكاح ایده بیلیر.

۳۵ مسئله

ملك یمین ایله وطی ایدلمش بولنان جاریه نكاحی
عدت انقضاسنه توقف ایتمیه رك صحیح اولور فقط استبرا
وقوعندن اول زوجك وطی ایتمی حلال اولماز.
«استبرا» وطی اخیردن صکره بر دفعه حیض
کورمسیله رحمك بری وخالی اولدیغی بیلیمك دیمكدر.

۳۶ مسئله

حامل اولان قادین نكاح اولمق جائز دكلدر یا لکنز
زنا ایله حامل اولان نكاح اولور انجق زانینك غیری
نكاح ایدرسه وضع حمل ایتمدکجه وطء ایتمی حرامدر.

۳۷ مسئله

بعد التطلاق عدتی ایچنده بیاہ حرہ اوزرینه جاریہی
 نکاح ایتک جائز اولماز اما اولجہ منکوحہ سی اولوبده
 طلاق رجعی ایله تطلاق ایلمش اولدینی بر جاریہ —
 حرہی عقددن صکره — رجعت ایلمک صحیحدر .
 [چونکہ طلاق رجعیده ملک باقی اولدینی جهتله رجعت
 یکیدن عقد نکاح دکلدر . بلکه ابقای ملک قیلندندر]

۳۸ مسئله

حرہ ایله امه بینی بر عقدده جمع اولنسه یالکزر حرہ
 حقنده صحیح اولور .

۳۹ مسئله

نکاح صحیح و نافذ ایله منکوحه اولان حرہ طلاقات
 ثلث ایله ، غیر حرہ طالمقین ایله تطلاق اولنمسه حرمت
 غلیظه تحقق ایتسنه بناءً مزبورہی — اکمال عدت
 ایلدکن صکره — ولو مراهق اولان بر شیخص نکاح
 صحیح ، نافذ ایله تزوج ایدوبده و طء ایتدکجه زوج اوله
 حل ثابت اولماز . [۹۱ مسئلهیه باق]
 اما بعدالوطء تطلاق ایدرسه انقضای عدتدن صکره
 زوج اول طرفدن تجدید نکاح جائز اولور .

.....

۴۰ مسئله

حر اولان ارکک ایچون برزمان ایچنده درت قادینه
قدر نکاح ایتمک مشر و عدر . فقط برینی تطلیق ایدنجه
عدتی تمام اولمازدن اول بشقه برقادین نکاح ایتمک صحیح
دکدر [تعداد نسانک مشر و عیتنده کی حکمت و مصلحت
« رساله حمیدیه » ترجمه سنده بالا طرف ایضاح اولمشدر]

۴۱ مسئله

حرا اولان کیمسه نك دیله دیکی قدر ستری ایتسی یعنی
سُریه [۱] اتخاذا ایلمسی جائزدر فقط نکاحی صحیح اولمیان
نسوانک ملک یمین ایله وطء اولملری دخی حرامدر [۲]
« در مختار »

[۱] او طه لقی دیمکدر .

[۲] حره بی نکاح دین صکره تملک ایدیلن جاریه
مسلمه نك وطئ حلال اولدینی حالده ۳۷ نحی مسئله
حکمنجه مزبور نك نکاحی صحیح دکدر . دیه مناقشه
اولنورسه دینیرکه بوراده مقصد عقد نکاح صحته
کندی جهتدن مانع بولنان نسانک ملک یمین ایله ده
حرمت و طئ برینی افاده در . مسئله سابقه ده عدم صحت
ایسه جاریه نك نفسندن ناشی اولیوب حره اوزرینه نکاح
ایدلمسی جهته در .

❦ باب ثانی ❦

نظام تعلقی بولنامه « ولایت » و « ولایت » و « کفایت »
کبی شیلر بیانده در

(ولایت) لفظنك معنای لغویسی نصرت و محبتدر .
معنای فقهیسی شخص اخرك رضاسی ارانیه رق نفسنده
یاخود مالنده تنفذ قول ایلمکدر .

❦ فصل اول ❦

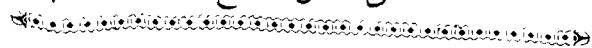
(نظام دائر ولایت بیانده در)

۴۲ مسئله

ولایتك اسباب ثبوتی درتدر .

برنجیسی قرابت نسبه دركه ذوی الارحامده شمولی
وارددر .

ایکنجیسی ملكدركه عبدك وجاریه نك مالکی بولنمقدر .

او چنجیسی ولادرکه ولاء العتاقه ایله ولاء الموالاته

شاملدر . [۰]

دردنجیسی خلیفه وانک نائی اولمقدر .

۴۳ مسئله

شخص صغیر ورقیق و مجنونک صحت نکاحلرند .
ولیرینک اذنی شرطدر — کړک مباشرت ایله، کړک توکیل
ایلّه عقد اولنسون — اما حره و مکلفه اولان برقادین
ولیسنک اذنی اولیهرق کفوی اولان بررجله نفسی
ترویج ایاسه صحیح و نافذ اولور .

(یعنی مزبورهنک صحت عقدی و لیسنک اجازتنه
موقوف دکلدر)

بوتقدیرجه اکر مهر مسمی مهر مثلدن اقل دکل ایسه
عقد مزبور لازم اولور . واکر اقل ایسه ولی عاصبه مهر
مثلی اتمام و یانکاحی فسخ ایندیرمک صلاحیتی ثابت اولور .

[۰] « ولای عتاقه » برکیمسه بی اعتاق ایلّه احراز
اولنان وصفدرکه شو وصفی حائر اولان ذاته « مولی »
اطلاق اولتور .

« ولای موالات » برکیمسه دن صدور ایده جک
جنایاتی ضامن و حین وفاتنده ابا وارث اولمق اوزره
عقد مقاوله ایلین کمسنهنک حائر اولدینی صفتدن عبارتدر .

بناءً عليه عصبه بنفسه اولان وليلرك [۱] ولادت
و حمل تحقق ايتزدن اول [۲] عقدی فسخ ايتديرمكه
صلاحيتلى واردر .

يعنى اعتراض ايله حاكمه فسخ ايتديررلر. زيرا مجتهد
فيه اولان شيلرده حاكمك قضاسنه حاجت واردر بوجهته
فسخ نكاحه حكم لاحق اوانجهيه قدر نكاح صحيح باقيد.
بناءً عليه قبل الحكم زوجينك بريى وفات ايتسه ديكرى
وارث اولور و تمام مهر لازم كلور و طلاق و ظهار واقع
اولسه معتبر اولور .

(شرح)

(تنبيه) فسخ ايله عدد طلاق تناقص ايتمز . وقبل
الدخول فسخ واقع اولدقده مهرك نصفى ده واجب
اولماز اما بعد الدخول واقع اولورسه مهر مسمانك تمامى
وعدت و نفقه واجب اولور .

[۱] ولو غير محرم اولسون ابن عم كجى . اما والده
ايله ذوى الارحامك و حاكمك فسخ نكاحه صلاحيتى يوقدر.
[۲] ابوينى تفريق ايله ولدك ضياعى لازم كله ملك
ايچون شو شرط معتبردر .

(تکمله)

عصبه بنفسه نسبه اولور ، سبیه اولور .

عصبیه نسبه — بر شخصه قادین توسطی اولیه رق [۰]
نسب جهتیه اتصالی بولنان ذکور در که بولنل انفراد صورتند
مال موروثک کلیسی . وسهم مقدر صاحبیه اجتماع صورتند
باقی یی اخذ ایدرلر .

کرك صغیری نکاح ایتک ، کرك حرء مکلفه نک عدم
کفائت حبسیله نکاحنی فسخ ایتدیرمک خصوصند ترتیب
الارث حقند کی مرتبه لرینه رعایت اولنور :
بناءً علیه مجنونیهی نکاح خصوصند اوغلی باباسنه
تقدم ایدر . چونکه ارث خصوصند اوغلك جمله یه
تقدمی واردر .

صکرده صر سیله اب . اب الاب . اخ لابوین . اخ لاب ، ابن
الاخ لابوین ، ابن الاخ لاب . عم لابوین . عم لاب . ابن الم
کذلک ، عم الاب . ابن عم الاب . عم الجد . ابن عم الجد وارث
[۰] ارده قادین ایله برابر ارکک دخی بولنق عصوبته
مانع دکلدر . اخ لابوین کی . اما اتصال یالکز قادین
توسطیله اولورسه عصبه اولماز . اخ لام کی .
خفی اولمدیغی اوزره تعریف مذکور اصلا واسطه
بولنمیان صورتلرده شاملدر . اب ، ابن کی .

اولدقلرى جهتمله نكاح وفسخ نكاح وبيان رضا
خصوصاً صلرندهده بو منوال اوزره « الاقرب فالاقرب »
قاعدەسنه رعايت اولنور .

ايمدى ايمدك رضاسى صورتنده اقربك فسحه حق
واردر اما درجه واحدهده بولنانلرك برى راضى اولسه
باقيلرك اعتراضه صلاحيتلى قالماز « قصاصده اولدنى كى
سبيده تجزى بولنديغندن ثابت اولان حقهده تجزى
يوقدر . »

عصبه سببيه — مولى العتاقه وانك عصبهسى اولانلردر
بولنرك والده وذوى الارحام اوزرينه تقدمى واردر .

٤٤ مسئله

عصبه مذكوريندن وليسى بولنميان حره مكلفه نك
نفسنى ولو كفوينك غيرى به نكاح ايتى صحى
ونافذ، همده لازمدر . يعنى مزبورە نك والدهسى وذوى
الارحامندن برىسى طرفندن فسخ ايتدير مكه صلاحيت يوقدر .
كذلك حره مكلفه نك اويله بر وليسى بولنوبده عدم
كفايته راضى اولسه ينه عقد لازم اولور .

٤٥ مسئله

اعتراض حقنه مالك اولان وليدن منكوحه ي تجهيز

ایلمک و یا خود مهری قبض ایتمک کبی رضایه دال اولان
بر فعل صدور ایدنجه رضاسی ثابت اولور .
اما مجرد سکوت ایتسیله رضاسی ثابت اولماز .

٤٦ مسئله

عاقله و بالغه اولان قادینه - ولو بکر اولسون - نکاح
خصوصنده اجبار اولنه من بلکه مزبور دنک رضاسی تبین
ایتمک لازمدر ایتدی مزبوره بکر اولوبده ولی اقرب
ویا انک توکیل ویا ارسال ایلدیکی بر ذات طرفندن طالبی
بولنان ارکک کندیسنه تعیین اولنه رق استیذان اولندفده
ویا خود ولی معرفتیه اجراء عقددن صکره - ولو بر
شخص فضولی طرفندن - اخبار کیفیت وقوع بولدقده
مختاره اوله رق سکوت ایتسه ویا استهزاسز . نضح . ویا تبسم
ایتسه ویا خود سسنی چیقارمیه رق اغلسه شرط اولان
اذن و اجازت تحقق ایدر .

اما ولی اقربک غیری اولوبده انک طرفندن وکیل
ویا مرسل اولیان بر کیمسه قبل العقد صورت مشروحه ده
بالغه مزبوره دن استیذان ایلدیکی تقدیرده سکوت ایتسنه
اعتبار اولماز بلکه صریح قول ویا خود رضاسنه دال
اولان بر فعل لازمدر .

« مهر و نفقه سنی طلب ایتمک و رضاسیه خلوت .

وقوع بولمق کبی »

ثیب بالغه نك ایسه هر حالده سکو تنه اعتبار یوقدر
بلکه انك صحت نکاحنده رضاسنه دلالت ایدن بر قول و یا فعل
بولنق شرطدر .

(تنبيه)

بکر حقیقیه اولور که اصلاً وطء اولنمیان قزدر ولو
جلده معروفه سبب اخر ایله زائل اولسون .
حکمیّه اولور که زناسی تکرر واشتهار ایتیمان قادیندر .

٤٧ مسئله

بکر موصوفه نك رضاسنه دلالت ایدر بر قول و یا فعل
بولنمدینی صورتده ارکک نکاح خبرینک حین وصولنده
سکوت ، قادین ایسه رد ایلدیکنی ادعا ایلیوب هیچ بری
اقامه بینه ایده مسه قول مع الیمین قادینه عائد اولور .
واکر ایکسی ده اقامه بینه ایتسه لر امرأه نك بینه سی
ترجیح اولنور مکر رجل امرأه نك صریحاً رضا ویردم
ویا مجیز اولدم سوزینی اثبات ایدر سه اول وقت انك بینه سی
ترجیح اولنور .

کذلک ولی مجبر ایله مراقه بولنان قز بیننده بلوغ
خصوصنده اختلاف وقوع بولسه قول مزبورده عائد
اولور . مراقه دخی بویله در .

(تنبيه)

قادینک سکوتنه اقامه بینه صحیحدر زیرا سکوت ضم
شفتیندن عبارت اولدیغی جهته امر وجودی اولوب
ترك كلام انک لازمیدر .

۴۸ مسئله

صغیر ویا صغیره بی غبن فاحش ایله ، یاخود صغیره بی
کفوک غیریه [۰] نکاح ایلمک اگر سوء اختیار یغنی
سفه وطمع ایله معروف اولیان اب ویا اب الابدن حالت
صحوده ، همده اصالة صادر اولور ایسه صحیح و لازم
اولور .

واگر احدھماک وکیلندن یاخود ولو بالاصاله اولیای
سائرھماک برندن ویا سوء اختیار ایله معروف ویا سکران
اولان اب ویا جددن صادر اولور ایسه اصلا صحیح اولماز .

[۰] یعنی قزینہ کفو اولمادیغنی بیلدیکی برکیمسه یه .
چونکہ کفو اولیان کیمسه بی کفو ظن ایدوبده اکا
ینساء نکاح ایدرسه — عدم کفائته مقابله ایده جک
بر مصلحت ملاحظه سی جریان اتمیه جکندن — شونکاح
باطل اولور .

« ۶۳ » و « ۶۶ » نجی مسئله یه باقی .

فصل ثانی

خیار فسخ یا نده در

مسئله ۴۹

اولیسانك بری بر صغیری و یا صغیره بی مهر مثل ایله
کفوی اولانه نکاح ایدر ایسه صحیح اولور انجق اب ایله
جداک غیر یسندن صادر اولان عقد صحیح اولسه ده لازم
اولیه جفندن صغیر و صغیره نکاحک وقوعی بیلدکری
صورتده حین بلوغلرنده. و بیلمدکری حالده بعدالبلوغ
حین اخبارده خیار فسخه مالک اولور لر .

مسئله ۵۰

اب وجدک غیر یسی طرفندن صغیره ایکن نکاح
اولدینی جهتله خیار فسخه مالک اولان زوجه حین
بلوغنده بکر اولدینی صورتده اگر حین مزبورده یا خود
اخبار نکاح وقوع بولان مجلسده فسخ نکاحی اختیار
ایده جک اولور ایسه در عقب اشهاد ایلمسی لازمدر .
ایمدی اصل نکاحی بیلهرک و مختاره اولهرق اشهادی
ترک ایلسه خیار فسخ باطل اولور .
(خیار فسخه مالک اولدینی و یا خیار مذکورک

کنند یسنه نه زمان ثابت اوله جفتی بیلمدیکی در میان ایتمه مؤخرأ اعتذار ایتسی مسموع اولماز .
 اما وقت مذکورده اشهاد ایلدکن صکره —
 رضاسنه دلالت ایدن بر قول ویا فعل بولندجه — حاکمه
 مراجعتی دیله دیکی قدر تأخیر ایده بیلور .
 زوجة مزبورده حین بلوغنده ثیب اولدینی صورتده
 حین مزبورده ویا اخبار نکاح زماننده سکوت وترك
 اشهاد ایتسیله خیار فسخ باطل اولماز .
 بلکه صریحاً ویا دلالة رضاسی ثابت اولنجهیه دکن
 خیار مذکورک حکمی باقی اولور .

۵۱ مسئله

خیار مذکورده مالک اولان زوج. ثیب حکمنده دره.
 یعنی نکاحی بیلدیکی حالدده حین بلوغنده و بیلمدیکی
 صورتده حین اخبارده سکوت ایتسیله خیار فسخی باطل
 اولماز بلکه رضاسنک تحققنه قدر فسخ صلاحیتی حائزدره.

۵۲ مسئله

اب وجدک غیریسنندن صادر اولان نکاحی فسخ
 قصد ایدن صغیر ویا صغیره بقای خیار مدتنده حاکم
 شرعه مراجعت ایدوب فسخ ایتدرمک لازمدر .
 ایمدی حاکمک فسخندن اول زوجینک بریسی وفات ایلسه

ديكري اكا وارث . وزوج وفات ايتديكي صورتدم
 زوجه سنك . وزوجه وفات ايتديكي تقديرده وارثرينك
 تمام مهري آلفه استحقاقى ثابت اولور .

٥٣ مسئله

ولى عصيسى بولنيسان صغير وصغيره يي نكاح ايتكم
 حقى على الترتيب والدميه ، پدرك والدمسنه ، والدمك
 والدمسنه [*] وپدرينه ، لابوين همشيريه ، لاب همشيريه ،
 لام قرنداشلره ، بونلرك اولادينه وعمه ، خال ، خاله .

[*] قد بين ترتيب الجدة الشيخ قاسم فى شرح النقاية
 فقال بعد ولاية العصة ثم الام ثم الجدة ثم الاخت الخ ولم
 يقيد الجدة بكونها لام فقيل ان الجدة التى لام والجدة التى
 لاب رتبتهمما واحدة لعدم المرجح وقيل ان قرابة الاب
 لها حكم العصة فتقدم ام الاب على ام الام كذا فى رسالة
 الشيخ الشر نبلاى التى احوال على مراجعتها بقوله فى حاشية
 الدرر « لم يذكر الجدة ولا مرتبتهمما فى التزويج ولنا فيه
 رسالة يلزم مراجعتها » « فتح الله » وجزم الحير الرملى
 بالثانى والجد الفاسد من بين ذوى الارحام قد صرحوا
 بتقدمه على الاخت كما فى النهر عن الفتح قياساً وكذا
 فى البحر جزماً وجرى على ذلك فى الدر المختار ولم يحك
 خلافه .

بنت الم ، اولاد عمه ، اولاد خال ، اولاد خاله ، اولاد
بنت الم دن عبارت اولان ذوی الارحام سائرہ یہ ثابت اولور .
انلرک دخی فقدانی صورتندہ سلطانہ و طرف سلطانیدن
صفار و صفائری تزویجہ مأمور اولان قضات مسلمینہ
وانلرک نائبلرینہ انتقال ایدر .

٥٤ مسئلہ

ولی اقربک مسافہ بعیدہدہ بولنسی صورتندہ مجرد
برخاطب کفوک ظہورینہ . و حال اختفادہ بولنسی حسیلہ
خاطب کفوک انتظار ایتمامسنہ بناءً قرب اعتباریلہ درجہ
ثانیہدہ بولنان ولینک صغیرہ یی نکاح ایتمی صحیح و نافذ
اولور اما ولی اقربک ولایتہ بر مانع یونگیکن امک حضوری
حالندہ [*] قریبک نکاحی اقربک اجازتنہ موقوفاً صحیح
اولور .

٥٥ مسئلہ

ولی اقربک صغیرہ یی عضل ایتمی یعنی مہر مثل ایلہ
مزبورہ یی خاطب کفوک تزویج ایتمکدن امتناع ایلنسی
سبیلہ ولایت قاضی یہ انتقال ایدہ جکندن قاضینک نکاحی
صحیحدر فقط کنڈیسنہ و اصول و فروغہ نکاح ایدہ مز .

٥٦ مسئلہ

وصی اولان ذاتک صغیر و صغیرہ یی نکاح ایتمک

[*] یعنی عدم غیبتی .

صلاحیتی یوقدر وبوخصوصده صغیر ویا صغیره نك پدری
وصیت ایتیش اولسه ده معتبر دکلدر « درمختار »
مسئله ٥٧

فضولی اولیان شخص واحدن صادر اولان برسوزایله
نکاح منعقد اولور بونده بش صورت واردر . بر شخص ایکی
طرفکده ولیسی ویا وکیلی یا خود بر طرفک ولیسی ویا وکیلی
طرف اخردن اصیل ویا خود بر طرفدن وکیل، دیگر طرفدن
ولی اولیق صورتلرندن عسارتدر . مثلاً : قرنداشم قزخی
اوغلما، یا خود موکله م فلانه ی موکله فلانه تزویج ایتدم
دینلرکده ایجاب قبولی تضمن ایدرک کلام واحد ایله عقد
تمام اولور .

مسئله ٥٨

ولو جانب واحدن فضولی اولان ذات ایجاب و قبولی
آیری آیری تکلم ایتسه ده عقد تمام اولیوب یالکیز ایجابی
معتبر اولور . بو حالده همان او مجلسده ولو فضولی اولان
شخص آخر طرفدن قبول انضمام ایتسه ایجاب باطل
اولور .

چونکه عقود شرعیه نك هیچ برنده غائبك قبولنه
اعتبار یوقدر .

فصل ثالث

نظامہ دائرہ ولایت بیانہ در

مسئلہ ۵۹

حر و مکلف اولان زوج و زوجه عقد نکاحی بالذات
تولی ایلمک یا خود دیله دکلمری کیمسه یی عقدہ توکیل
ایتمک جائز در .

کذلک ولی اولان کیمسه ، اوزرینه ولایتی ثابت اولان
بر شخصی نکاح ایتمک دیله دیکی کمنه یی توکیل ایده بیلیر .
وکیلک حر و بالغ اولسی شرط دکلمدر . بوجهتله صبی
عاقل ایله عبدکده نکاحه توکیل ایتملری صحیح اولور .

مسئلہ ۶۰

عقد نکاحه توکیل کرک شفاهاً و کرک تحریراً
صحیحدر و توکیلک صحتی اشهادہ توقف ایتمز بلکه مؤخرأ
انکار و منازعه وقوع بولماق ایچون توکیلہ اشهاد ایلمک
امر حسندر . [*]

[*] ولا یشرط الشہادۃ علی الوکالۃ بالنکاح بل علی
عقد الوکیل وانما یبغی ان یشہد علی الوکالۃ اذا خیف
جحد الموکل ایہا . فتح القدیر .

مسئله ۶۱

نکاحه وکیل اولان کیمسه موکل ویا موکله-ی
طرفندن توکیلله مأذون اولمדיنی . ویا رأینه تفویض امر
قلنمדיنی حالده دیگر کمنه یی توکیل ایدمهز .

مسئله ۶۲

تعیین اولنان مهر مسما یی زوجک وکیلی تزید ویا
زوجهنک وکیلی تنقیص ایدرسه عقد لازم اولیوب اصله
خیار فسخ ثابت اولور . عدم تعیین صور شنده غبن فاحش
دخی بولنسه اصله خیار ثابت اولماز یالکز اولیای مرأیه
حق اعتراض ثابت اولور .

فصل رابع

کفایت یاننده

(کفایت) نظیر معناسنه اولان کفو لفظنک مصدری
اولوب بوراده زوجین بیننده امور مخصوصهده ممائلتدن
عبارتدر . [۰]

[۰] «کفایت» ظاهر روایته کوره لزوم عقدک
شرطی اولوب بناءً علیه بالغهنک نفسنی کفوک غیرییه
تزوجی صحیح اولور . فقط لازم اولمادینی جهتله ولیسنی

مسئله ۶۴

لزوج عقد نکاحده شرط اولان کفائت زوج طرفندن
معتبردر یعنی قادین اوصاف آتیهدده کیر اولان زوجندن
دون اولق جائردر بناءً علیه عاقل و بالغ اولان بر کیمسه
مادونی بولنان بر قادینی نکاح اتمکله و لیسنه خیار فسخ
نابت اولماز. چونکه شو عقد بالاتفاق صحیح و لازمدر. [۳]

مسئله ۶۵

کفائت ولی ایله زوجهدن هر برینک حتی اولدینی جهته
بررسی حقنی اسقاط اتمکله دیکرینک حتی ساقط اولماز. یالکز
سوء اختیار ایله قبل العقد معروف اولیان پدرک و فورشفقته
بناءً صغیره قزی حقنده کفائته مقابل — حسن معاشره
وقلت اذا کبی — اصلاح و انفع کوردیکی بر جهتی ترجیح
و اختیار اتمسی ملحوظ اولدیندن کفوک غیری به کندیسی
طرفندن فسخنی قابلدر. لکن فتواجه مختار اولان
قوله کوره — که حسن بن زیاد روایتدر — صحت عقدک
شرطیدر. « ابن عابدین »

[۳] اما اب وجدک غیری اولان برولی صغیر
ایچون مادونی عد اولنه جق بر قزی عقد ایلسه (صغیره بی
مادوننه عقد کبی) صحیح اولماز چونکه بو عقد ضرری
حاویدر.

بالذات عقد ایله یکی صورتده عقد صحیح و لازم اولور .
[۴۸ نجی مسئلهیه باق]

(والدہنک ده شفقتہ دیہ جک یوق ایسه ده رجال
کبی عواقب اموری تدیر و معرفت اربابنیدن اولماسی
اغلبدر . بناءً علیه انک اولیای سائرہ دن فرقی اولمیوب
صحت عقدنדה کفائت شرط قلمشدر .)

۶۶ مسئله

ارککک قادینه کفائتندہ عقل و مال و صنعت و مسلک
شرفی اراندینی کبی پدرلرینکده حریت و اسلام و صلاح
جهتلرینه نظر اولنور .

ایمدی مجنون عاقلهیه و مهر معجل ایله نفقهیه قادر
اولیان ولو فقیرهیه و بکجی مقولهسی [۱] ترزی و خفاف
کیلرک [۲] قزلرینه و ترزی کیلرک بزاز [۳] و تاجر
و عطار اولانلرک قزلرینه کذلک پدری حر و مسلم اولیان

[۱] یعنی حجام و راعی و دباغ و بونلرک امثالی صنائع

خسیسه اصحابی .

[۲] صاحب عقار کثیر معناسنه « دهقان » ده

بومرتبه ده در .

[۳] حاضر البسه ساتان .

شخص . حر و مسلم قزینه و فاسق معطن اولان رجل [*] صالحه و صلحا نسلندن اولان قادینه کفو دکلدر .

٦٧ مسئله

کفائتده مالک کثرتنه اعتبار یوقدر .

ایمدی مهر معجل ایله برابر بر آیلق نفقهیه مالک .
و بلیکه ارباب حرفتدن اولدینی تقدیرده کل بوم قدر
کفایه یی اکتسابه قادر اولان کیمسه ثروت عظیمه
صاحبسی اولان قادینه کفو عد اولنور .

کذلک بلده ایله حسن و جماله ده اعتبار ایدلر .
[لکن النصیحة ان یراعی الاولیاء المناسبة فی الحسن
والجمال] « هندیه » .

٦٨ مسئله

بر کیمسه ولایتی حسبیلله [یعنی انضمام رضاسیلله] عاقله ،

[*] ولو کان عالما اوقاضیا یرتشی . و شرب الخمر من
اعظم الفسوق .

والخفاف مثل الخیاط لیسوا بکفو لبنت البزاز . والظ
ان الخیاط اذا کان استاذآله اجراء یعملون له یكون کفوا لها
و کذا الخفاف اذا لم یکن یعمل الاخفاف والنعال یسده
بل یشتريها محیطة ویبعمها فی خانوته « ردالمحتار »

بالغه اولان مولیه‌سی [۰] کفائی شرط اتمیه‌رک کفوک
غیری به عن جهل عقد ایله کده خیار فسخ ثابت اولماز .
یعنی بوصورنده ولی مذکور فسخ نکاحه قادر اوله میه جنی
کبی منکوحه نکه ده فسخه صلاحیتی اولماز .

نصل که بویه بر قادین حالتی بیلمیه‌رک خود بخود
نفسنی تزویج ایتدیکی شخصک مثلاً عبد اولدیغی تین
ایتمی صورتنده ده حق فسخه مالک دکادر . فقط شو
صورنده ولیسی فسخ ایده بیلیر .

[چونکه زوجک حالتی تحقیق . و کفایت شرطنه
تعلیق اتمیه‌رک عقده مبادرت من وجه رضا وقوعی اشعار
ایدر . حق فسخ ایسه من کل وجه عدم رضا تحققنه
منوطدر]

اما اگر حین عقدده کفایت شرط قائمش .
یا خود زوج طرفدن اخبار ایلمش اولوب ده اول وجه ایله
عقد اجرا اولنش اولورسه عدم کفایت ظهوری اوزرینه
خیار فسخ تحقق ایدر . در مختار عن الولوالجیه

[۰] تشدید یا ایله « مریمیه » وزنده اسم مفعول
صیغه سی اولوب « الی هی مولی علیها » یعنی ولینک حق
ولایتی . اوزرینه ثابت اولان قادین معناسنه بر تعبیر اخصر در .
« ابن عابدین »

(شرح)

بومسئله عاقله بالغه قیدی ایله تقييد اولندی . چونکه
بر پدر قزینی بیامیه رك بر قاسقه یاخود فقیره ویا بر حرفت
دنیّه صاحبنه تزویج ایدم جك اولسه قز بیود کده عدم
کفائته راضیه اولیه رق عقدی فسخ ایده بیلیر .
زیرا پدرك غیر کفو و عقدی وفور شفقتنه مبنی دیگر بر
مصاحبت ملاحظه سی اعتباریله جائزدر بوايسه زوجی کفو
ظن ایدم رك الداندینی صورتده تصور اولنه ماز . علی مامر

❦ باب ثالث ❦

نظامك ملكی اولونه مهر بیانده در

❦ فصل اول ❦

مهرك وجوبی و مقداری ایله مهر مسمی و مهر مثل قسملرینه
انقسامی و سقوط و یا تنصیفی ایجاب ایدن اسباب ایله بدلی اولان
« منعه » بیانده در

مسئله ۶۹

(مهر) حین عقدده تسمیه ایله یاخود مجرد عقد
ایله زوجك اوزرینه واجب اولان مالدرکه اون درهم
کوشدن اقل اولماز .

فقط تسمیه ایله زیاده اوله بیلیر ، كذلك منكوحه نك
ويا ديكر شخصك ذمتده كائن دين اولسي ويا حين
عقدده قيمت مزبوره يي حائز اولان عروض ويا منافع
قبيلندن برشی اولسی ده جائزدر .

(شرح)

ایمدی حین عقدده اون درهم کموش ویا اندن زیاده
قیمتی حائز اولان — ولو مهر مثلك برقاچ قات فوقده
بولنان — برشی مهر تعیین اولنسه تماماً وکاملاً واجب
اولور واکر اون درهم کموش قیمتندن ناقص ودون
اولان برشی مهر قلنسه قیمت مزبوره یی اکمال ایتک
لازم کلور .

۷۰ مسئله

بعد العقد وطء ویا خلوت صحیحه ویا خود احد
زوجینک وفاقی وقوع بولور ایسه واجب اولان مهر
تأكد وتقرر ایدر ، قبل التقرر طلاق یا خود زوج
طرفندن افتراقی موجب دیگر بر سبب وقوع بولسه مهر
مسمی تنصف ایدر .

زوجك اوغلانی شهوت ایله تقییل ویا خود ارتداد کبی
موجب افتراق اولان بر سبب زوجه طرفندن صدور
ایدر ایسه کاملاً سقوط ایلر .

٧١ مسئله

مهر مسمى تنصف ايتدكده نصف ديكر هنوز
زوجه يه تسليم اولنماش ايسه مجرد طلاق ايله . وتسليم
اولنش ايسه قضا ويا رضا ايله زوجك ملكنه عود ايدر .
بناءً عليه قضا ورضادن اول زوجهك تصرفاتي
صحيح اولديغندن اكر مثلاً بيع ويا هبه ايله بر عيني
استهلاك ايلمش اولور ايسه يوم قبضنده كي قيمتك نصفني
ضامن قنور .

٧٢ مسئله

ايكي شخصك هر برى ديكرينه كندى قزى ويرمك
مقابله سنده آنك قزى عقد ايلمكدن عبارت اولان
(نكاح شغار) صورتنده ، وحر اولان زوجك مثلاً
برسنه زوجه سنه خدمت ايلمسك . ومال مقوم اوليان
خنزير ويا خمر كي برشيئك ونوعى بيان اولميه رق بر
حيوان ويا ثوب ويا دابه نك . وشو عبد ديو كندينه
اشارت اولنان بر شخص حرك وشو فوجى سركه ديو
اشارت اولنان خمرك مهر قلمسى . وتسعيه مهر وقوع
بولمدينى ويا عدم مهر شرط قلندينى تقديرده بعدالعقد
مهر اولمغه صالح بر شيئك بالتراضى تعيينى وقوع بولمدينى
خلوت صحيحه ويا خود زوجينك برينسك وفاتى وقوع
بولمى صورتلرنده (مهر مثل) واجب اولور .

مسئله ۷۳

بكر اولق اوزره عقد اولسان زوجه يي زوج نيب
بولورسه مهر ك تنقيصى لازم كلز .
يعنى بوصور تده اكر تسميه مهر وقوع بولش ايسه
مسمى واكر تسميه مهر وقوع بولش دكل ايسه مهر مثل
تماماً لازم كلور .

مسئله ۷۴

زوجه بالغه مهر ك كليسنى ويا بعضيسنى كندى
رضاسيله حال صحته زوجه هبه ايلمك صحيحدر .
اما صغيره نك ورضاسى ثابت اولميان بالغه نك پدرى
طرفدن حظ وبرا صحيح اولماز .

مسئله ۷۵

برقادين درهم ودينار قيلندن اولان مهرينى بعد .
القبض تماماً زوجه هبه ايتدكن صكره طلاق قبل الدخول
وقوع بولسه زوجى نصف مهرى كنديسندن مطالبه
ايده بيلور .

چونكه عقودده نقودك تعينى اولمديغندن هبه
طريقيله زوجه واصل اولان نقد طلاق قبل الدخول
سبيله استحقاق كسب ايلديكى نقدك عيني دكلدر .

اما قبض ایتزدن اول مهر مزبورک تسمانی ، یاخود نصفی قبض ایله کدن صکره نصف دیکرینی ویاخود عروض قیلندن اولان مهرک نصفی . ویا نصفندن زیاده سخی بر عیب فاحش ایله تعیب ایتزدن اول هبه ایلمش اولسه زوجنده رجوع ومطالبه صلاحیتی اولماز . [چونکه بوصورتلرده زوجک مستحق بولسان نصف بعینه کندیسنه واصل اولوب مقصود حاصل اولمشر]

۷۶ مسئله

برقادین اگر جمیله ایسه ایکی بیک درهم وغیر جمیله ایسه بیک درهم مهر مقابله سنده عقد اولنسه شرطلرک هربری صحیح اولوب مزبوره جمیله ایسه ایکی بیک ، دکل ایسه یالکز بیک درهم مهره مستحق اولور .

اما زوجی برلکده اقامت ایدر ایسه ویا دیکر زوجیه سی یوق ایسه ویاخود قادین تب ایسه بیک درهم ، وعکسی حالنده ایکی بیک درهم مهر ایله عقد اولنسه شرط اول صحیح وشرط ثانی فاسد اولور .

بناءً علیه شرط اول تحقّق ایدر ایسه بیک درهم ، وایتمز ایسه مهر مثل واجب اولور .

فقط بوصورتده مهر مثل بیکدن اقل وایکی بیکدن اکثر اوله مز .

اما اوزرينه ديكريخي نكاح ايتامك ويا بلده سندن
چيقارماق شرطيله برابر بيك درهم مقابله سنده عقد
اولندقدن شرط مذكور ايفا اولماسه بالغاً مابلغ مهر
مثل واجب اولور .

٧٧ مسئله

حين عقدده قيمته مختلف اولان ايكي شي بيننده
ترديد اولنه رق تسميه مهر وقوع بولسه - كرك نوعاً
متحد اولسون كرك مختلف اولسون - طلاق قبل الدخول
صورتنده متعه مثل وسائر صورتلرده مهر مثل تحكيم
اولنور .

مثلاً بركيه سه ترديد ايله ياي بيك درهم ويا ايكي بيك درهم،
يا خود ياشو عبيدي ويا شو آتي ويرمك اوزره بر قاديخي
نكاح ايله كده بعد الدخول طلاق وقوع بولسه ويا زوجينك
بري وفات ايلسه مهر مثله نظر اولنور اكر مهر مثل
مسماي ارفعك مثلي ويا اندن اكثر ايسه ارفع . واكر
مسماي ادنانك مثلي ويا اندن اقل ايسه ادني واجب اولور .
واكر ادني ايله ارفعك بيننده واقع ايسه مهر مثل واجب
اولور واكر طلاق قبل الدخول وقوع بولورسه شو
منوال اوزره متعه مثله نظر اولنور .

اما زوج ايله زوجه نك بري ايكي شي بيننده صريحاً

تخیر اولنسه تسمیه نك فسادى لازم کلز چونکه بوصورته
منازعه یه محل بولماز .

(شرح)

شو مسئله نکاحه مخصوصدر اما مخالفه واعتاق
واقرار خصوصلرنده شو یولده بر تردید وقوع بولسه
معتبر اولان دائماً اقلدر چونکه بولنك نکاح کبی موجب
اصلیلری یوقدرکه فساد تسمیه صورتنده اکا رجوع
اولنسون .

۷۸ مسئله

کوله ، جاریه ، ثوب شامی ، فرس کبی معلوم النوع
مجهول الوصف برشی مقابله سنده عقد وقوع بولسه
تسمیه مزبوره صحیح اولوب مسمانك اصنافندن وسط
اولانك عینی ویا قیمتی واجب اولور .
اما یالکلز جنساً معلوم اولوب نوعاً معلوم اولسه
تسمیه نك فسادندن ناشی بوصورته تعیین وسط قابل
اولدیغندن مهر مثل واجب اولور .

۷۹ مسئله

هر قادینك مهر مثلی تقدیر ایتك ایچون پدرینك

قوم و قبیله سنده سن و مال و جمال . و علم و ادب و سائر
کونه کمال جهت لریه کن دیسنه مائل اولوبده ینه اوشهرده
واو عصرده اوبله برزوجه نکاح اولمش بولنان قادی نرک
مهرینه مراجعت اولنور .

۱۰ اگر پدرینک قبیله سنده اوصاف مذکورده مائل
بولنماز ایسه پدرینک قبیله سنه مائل بولنان سائر قبائل
نسانده آرانور ، ینه بولنماز ایسه قول مع الیمین زوجه عائد
اولور .

۸۰ مسئله

مهر مثلی اثبات ایچون شهود عدولک شهادتی لازمدر .

۸۱ مسئله

مهر مؤجلک اجل معین ایسه مثلاً سنه حالیه نهایتنده
ویا بش سنه ختامنده ویرملک نصریج اولنمش ایسه اجل
مذکور دن اول طلاق وقوع بولمغله مهر مزبوری مطالبه یه
حق و صلاحیت اولماز .

۱ اگر اجل معین ذکر اولنمش دکل ایسه اوصورتده
طلاق و یا احد زوجینک وفاتی وقوع بولمسلیله مؤجل
اعتبار اولنور . چونکه عرف ناس بونک اوزرینه جاریدر .

۸۲ مسئله

نکاحده مهره دائر تعیین اولسان اجلک جهالت

یسیره ایله مجهول اولسی ضرر و برمیوب بو صورتده
تأجیله اعتبار ایدیلور . وقت حصادکی .
اما جهالت فاحشه ایله مجهول اولور ایسه مثلاً وقت یسار
و نزول مطر کی اجل ثابت اولیوب مهر حال اولور .

۸۳ مسئله

امین اولان زوجك مهری تماماً اداسندن صكره
زوجه سنی مدت سفر شرعی اولان اون سكرز ساعتك
مسافه ده واقع بر بلده یه نقل ایتكه حق و صلاحیتی اولدینی
ائمه حنفیه مزدن مروی ایسه ده متأخرین بو خصوصه
علی الاطلاق قادینه اجبار ایتیوب احوال طرفینی کاینینی
تدقیقندن صكره حكم وافتا ایتکی التزام ایلدیلر .
[چونكه تبدل اعصار ایله اختلاف احكام وقوع
بولق امر غیر منکر در] .

۸۴ مسئله

عیناً برشی مهر قلنوبده قبل التسليم زوجك یدنده
هالك ویا مستهلك اولسه ویا بعد التسليم بر مستحق ظهور
ایلسه مثلیاتندن ایسه مثلی و قیمی ایسه قیمتی مطالبه
ایتمكه زوجه نك صلاحیتی ثابت اولور .

۸۵ مسئله

بر جهت تعیین ایتیه رك کوندر مش اولدینی نقود

إليه امتعه واطعمه نوعندين اشيائك زوج مهره محسوب ،
قادين هديه اولمسنى ادعا ايتدكده اكر قادين اقامه بينه ايدمه مرسه
هديه اولمسنى متعارف اولان شيلرك ماعداسنده قول
مع اليمين زوجه عائد اولور .

واكر اكل اولنمغه مهيا قلنان شيلرده بويله باختلاف
وقوع بولو ايسه على الاطلاق قادين عائد اولور .
اما زوجك ويرمش اولدينى البسهك قادين نفقه دن
« كسوة واجبه نوعندين » اولمسنى ادعا ايتدكده اكر
كييلمش ويرتلمش ايسه قول مع اليمين زوجه يه ، دكل
ايسه زوجه عائد اولور . [٥]

(شرح)

هديه اولمسنى متعارف اولان شيلر زفافدن اول مثلاً
بيرام كونلرنده وزفاف كيجه سى « يوزكورملكى » ناميه
ويريلان شيلرك كافه سنه شاملدر . « ردالمختار »

[٥] اتخذ لها ثياباً ولبستها حتى تخرقت ثم قال هو
من المهر وقالت هو من النفقة اعنى الكسوة الواجبة عليه
فالقول لها ولوالثوب قائماً فالقول له لانه اعرف بجهة التملك
بخلاف الهالك لانه يدعى سقوط بعض المهر والمرأة تنكره
الح بزازيه وقد نقله فى ردالمختار واوضحه .

۸۶ مسئله

زوجك یمین ایتسیله مهره محسوب اولمسی لازم
کلان شی عیناً قائم ایسه زوجه انی ردایدوب مهرینی نقداً
الهی‌لور .

۸۷ مسئله

سوز کسلدکدن صکره قز طرفی نکاحدن ابایلدکده
خاطبك مهره محسوباً ویرمش اولدیغی شیلری قائم ایسه
عیناً وهلاك اولمش ایسه بدلاً استرداد ایتمکه صلاحیتی
واردر .

اما هدیة اوله‌رق ویرمش اولدیغی شیلر هالك ویا
مستهلك ایسه انلرك قیمتی ویا مثلی مطالبه ایده‌مز .

۸۸ مسئله

مفوضه‌نك كه — بلا مهر عقد اولنان قادیندر —
قبل الدخول افتراقی موجب بر سبب زوجی طرفندن
وقوع بولسه حقنده یالکیز (متعه) واجب اولور .
یعنی بعد العقد تراضی طرفین ویا معرفت حاکم ایله تعیین
اولنان مهرك نصفی واجب اولماز . چونکه قبل الدخول
افتراق سببیلله تنصیف اولنق حین عقدده تسمیه قلنان
مهره مخصوصدر . انك ایچون مهر مستمایه صکره دن زیاده
قلنان مقدار معلوم دخی تنصیف اولنماز .

۸۹ مسئله

متعہ ہر بلدہ نك عرف وعادتہ كورہ قادی نك حین
خروجندہ اکتسا ایلدی کی برطاقم البسہ دن عبارتدر .
اکثرا بش پارچہ دن زباده اولماز که قیص وازار و
خسار یعنی باش اورتوسی ابلہ برابر انتاری و فراجہ کی
شیلردن عبارتدر .
انجق مجموعك قیمتی بش درهم کموشدن اقل ومهر
مٹلك نصفندن اکثر اولہ ماز .

فصل ثانی

مهر نك تقریبی موجب اولادہ مهر نك شرائط صنفی
راہطامی بیانہ در

۹۰ مسئله

زوجینك خلوت ایتمکہ صالح اولان بر مکانده
اجتماعلری زمانندہ موانع حسیہ وطبیعیہ وشرعیہ دن
برشی بولنماز ایسہ خلوت صحیحہ، واکر موانع مذکورہ .
نك بری بولنورسہ فاسدہ اولور .

وطئک وقوعی منع ایدن ویا مضر قبلان بر مرض
ایله زوجینک بری مریض اولمق ویا صغیر السن بولمق
وقادینک داخل فرجنده انسدادی موجب لحم زائد
ویا عظم ، پاخود خارجنده سکرلی ات کی شیش بولمق
مانع حی . ویا نلرنده بر شخص عاقلک - ولو کندیلرندن
برینک جاریه مملوکه سی اولسون - [۱] بولمقی مانع
طبیعی وحج ایچون احرام وشهر رمضانده صیام . وصلات
مفروضه به شروع واهتمام وحیض ونفاس حالتلرینه
اقتران مانع شرعیدر .

۹۱ مسئله

خلوت صحیحجه اکمال مهر وایجاب عدت خصوصنده
وطء حکمندهدر .

اما وجوب غسل وثبوت احصان وحرمت بنات

[۱] هذا هو المنقول عن أئمتنا الثلاثة كما في البحر وغيره
وعزاء في الفتاوى الهندية الى الذخيرة والمحيط والحانية
وتقتضيه الدراية ايضا لانه يمتنع عن غشيانها بين يدي امته
اوامتها طبعاً . ولذا ردوا على ما في المبتهنى من جعل خلافه
المختار للفتوى « رد المختار »

و تحلیل و رجعت، و عقد صحیح زوالندن صکره وراثت
کبی خصوصاً خلوٲ صحیحہ کافی دکلدر .
(شرح)

یعنی وطء وقوع بولمقبحہ غسل واجب اولماز و
حدود شرعیہ ده معتبر اولان احصان وصفی بولماز و
خلوٲ صحیحہ وقوع بولوبده وطء اولنمیان منکوحہ نک
قزی حقننده حرمت تحقق ایتمز بلکه مزبورہ یی تطلیق
ایدوب قزینی عقد ایلک جائز اولور فقط دواعی وطء ده
بولنماق شرطدر که حرمت مصاہرہ تحقق ایتمسون و
طاقات ثابٲ ایقاع اولندیغی صورتده تجدید نکاحک
موقوف علیہی اولان تحلیل ، زوج ثانیکن مجرد خلوٲ
ایتمسیله حاصل اولماز . و صریح طلاق ایله مطلقہ اولان قادین
موطوئہ دکل ایسه زوجنه حق رجعت ثابت اولیوب تجدید
نکاحه احتیاج بولور چونکہ بوصورتنده وقوع بولان طلاق
صریح بایندر . وعدت ایچنده بولنان مطلقہ نک وفات ایدن
زوجی اکر مزبورہ یی - بردفعہ اولسون - وطء ایلش
دکل ایسه مجرد خلوٲ صحیحہ وقوع بولمغله مطلقہ مزبورہ
زوجنه وارثہ اوله ماز . [اما عقدک بقاسی صورتنده وطء
وقوعی شرط دکلدر .]

۹۲ مسئله

خلوت صحیح و وقوع بولقسرین احد زوجینك وفات ایتمی ده بالكز اكال مهر و ایجاب عدت خصوص -
صنده و طء حکمنده در. بناء علیه قبل الخلو احد همانك
موتيله تمام مهر لازم كله چكي كبی زوجك موتيله زوجه یه
عدت وفات دخی لازم كلور .

اما قبل الدخول وفات ایدن زوجه نك قزی حرام اولماز
اصل كه مجرد خلوت صحیح ده حرمت مزبور بی ایجاب ایتمز .

۹۳ مسئله

عقد صحیح اولوبده خلوت فاسده اولسه مهرك
تقرری لازم كلیور ایسه ده استحساناً عدت ینه واجب
اولور یعنی شغل رحم احتماله بناءً احتیاطه رعایت اولنور.
اما عقدك فسادی صورتنده خلوت وقوع بولقدده
وطء تحقق ایتمدكجه نه عدت ونه مهر لازم كلز .

(شرح)

بو مسئله جامع صغیره منصوص اولوب [°] بونك

[°] انجق تنویر ابصارده نقل اولندینی اوزره قاضی
خان كبی بعض فقهای عظام مانع و طء شرعی اولدینی
تقدیرده عدتك وجوبه ، حسی اولدینی صورتده عدم
وجوبه ذاهب اولمشلردر .

ظاهری خلوت وقوعندہ عدتک ہم قضا ہم دیانت جہتیلہ
واجب اولسیدر . فقط بعض فقہا عندندہ بالکفر قضا
جہتیلہ اولوب قادین عدم وطئدہ شہہ سی اولدیغہ بناء
عدت بکلمیہ رک نفسی اخرہ تزویج ایلسہ از نکاب حرام
ایله عندالله مؤاخذہ اولنماز .

۹۴ مسئله

خلوت وقوعندہ قادین زوجی تمکین ایتیوب امتناع
ایلسہ اگر بکر ایسه امتناعی حیاسندن ناشی اولمغله خلوتک
صحتہ خلل ویرمز .

اما نیک امتناعی عدم تقرر مهری اختیار ایتسنہ
دالات ایدر . [۷۰ مسئله یه باق]

۹۵ مسئله

زوجین بینندہ افتراق وقوع بولدقدہ قادین خلوت
صحیحہ دن صکرہ اولدیغنی ادعا ایدوب ارکک موافقت
ایتمسہ قول مع الیمین قادینہ عائد اولور .
[چونکہ بو ادعا فی الحقیقہ منصف مهر اولان طلاق
قبل الدخولی انکاردر زوجک خلوت وقوعنی انکار
ایتمسی ایلسہ فی الحقیقہ نصف مهرک سقوطنی ادعا دن
عبارت اولمغله قادینک انکاری معتبر اولور]

۹۶ مسئله

منکوحہ نک کندی رضاسیلہ خلوت وقوع بولدقدن

صکره دخی اولجه تعیین قلنمش اولان ویاخود امشالنه
 تعجیل اولنق متعارف بولنان مهر معجلنی قبض ایدنجهیه
 دکین حقوق زوجیتدن زوجنی منع ایده بیلور وشو منع
 مشروع اولدیفندن قادینی نفقه دن دوشورمز .
 مکر مهرک کلیسی مؤجل اولق حین عقدده شرط
 قلنمش ایسه اوصورتده امتناعه صلاحیتی اولماز چونکه
 شرط صریح ، دلالت عرفک فوقده در .

(شرح)

حقوق زوجده زوجهک بلا استیدان بر محله
 کتمه مسیده داخلدر .
 ایمدی مهر معجلی ادا اولنمیان زوجهک اهل
 واقاربنی زیارت وسائر حوائجنی رؤیت ایچون خانه سندن
 چیقمسی زوجک اذننه توقف ایتمز .
 حتی اگر دیلر سه پدر ووالده سنک خانه سنده اختیار
 اقامتله زوجک خانه سنه اصلا کیتمز .
 حقوق مذکوریه زوج مهر معجلی ایفا ایتدکدن
 صکره نائل اولور .

فصل ثالث

مهر و دائر کفالت و ضمانه بیانده در

۹۷ مسئله

فقیر اولان ولد صغیرک مهر و نفقه بورجی مجرد
عقده مباشرت ایتمیله پدرندن مطالبه اولنماز فقط
اوغلنک قدرت و یساری زماننده رجوع ایتک اوزره -
ولو استدانه طریقیله - انفاق و اعاشه ایتمی مزبوره
امر اولنور .

۹۸ مسئله

ولی بولنان ذاتک ولو صغیر و صغیره ایچون بالذات
عقد ایتدیکی نکاحک مهرینه کفیل اولسی صحیحدر .

(شرح)

اگر کفالت مزبوره ولینک حال صحتده واقع ایه
علی الاطلاق صحیح اولور .

اما مکفول عنه ایله مکفول لیهک بریسی وارنی
اولدینی حالده حال مرضنده کفالت ایتمی انجق ثلث مال
مقداری حقده صحیح اوله بیلور چونکه کفالت ابتداء
امرده تبرعدر . فقط مجلس ضمانده زوجه طرفندن

قبول اولمق شرطدر (یا لکز ولی ضامن زوجه صغیره نک و لیسى اولدینی حالدہ انک ایجابی قبول مقامنه قائم اولور) بو صورتده مزبورہ مهرینی دیلر ایسه ولی ضامن و دیلر سه بعد البلوغ زوجندن مطالبه ایلر .

ولی ضامن ادا ایتمکسزین وفات ایلدیکی تقدیرده مکفول لها اولان قادین مهرینی انک ترکه سندن ده اله بیلیر . بو صورتده ورثه سائرہ مکفول عنه اولان صغیرک حصه سنه رجوع ایدر لر .

۹۹ مسئله

ولی ضامن پدرک غیری اولوبده مکفول عنک امریله کفالت ایلدیسه مهر مزبوری ادا ایتدکن صکره علی الاطلاق [*] اکا رجوع ایدر . اما پدر یا لکز صریحاً امر ایدن ولد کیرینه رجوع ایده بیلیر .

(تنبيه)

ثبوت ولایت امر حکمنده در . بناءً علیه صغیر حقنده کفالتہ اقدام ایدن ولی مأمور عد اولنور .

۱۰۰ مسئله

ولد صغیرک مهر بورجی ادا ایلین پدری حین ادا ده [*] یعنی کفالت وادا زماننده رجوع ایده جکنه

اشهاد ایتمش اولسه ده .

رجوع ایدہ جکنہ اشہاد ایتدجہ رجوع ایدہ مز .
 [چونکہ رجوعی قصد ایتدکسزین پدرلرک مہری
 سماحت ایتلمری بین الناس متعارف اولمشدر عرفاً ثابت
 اولان شی ایسہ نص ایلہ ثابت حکمنده در . اما رجوعی
 شرط ایلمش اولورسہ عرف ایلہ الزام اولنماز زیرا
 صریح دلالته فوقندہ در .]

کریک ضمان ایلہ ادا ایلسون کریک بلاضمان ، شوقدر
 وارکہ اگر ضامن ایسہ ضماندہ دخی اشہاد ایتدی معتبردر .

(شرح)

صغیر ایلہ تقيید اولندی چونکہ کبیرک امر صریحی
 بولنمازسہ اصلاً رجوع یوقدر زیرا انقطاع ولایت سببیلہ
 انک حقندہ حکماً امر اعتبار اولنہ ماز بوجہنلہ پدری
 تبرع ایتمش اولور اشہاد ایسہ انحق رجوعہ صلاحیت
 صورتندہ فائده ویرر .

۱۰۱ مسئلہ

صغیرک مالی اولدینی تقدیردہ ولو پدری ضامن
 اولمسدہ اوغلنک مالندن لازم کلان مہر ونفقہ بورجی
 ادا ایلنسی کندیسندن مطالبہ اولنور .
 چونکہ اولاد صغیرینک مالندہ حق تصرف پدرہ
 عائددر .

فصل رابع

مهر از موقوفه اموال بیان شده در

۱۰۲ مسئله

جهاز منحصر آنکه حنك ملكى اولوب زوجك
آنده بركونه حق يوقدر .
بناء عليه اذن ورضاسى اولدقچه زوجى انكه انتفاع
ايدمىز .

۱۰۳ مسئله

برقادینى نکاح اتمکله مقصد، ماله توستل اولمدينى جهته
منكوحه آلدینی مهر ایله نفسی . ویا پدر کندى مالندن
قزینی تجهیز اتمکله اجبار اولتماز .
بناءً علیه زوجك ویردیكى مهره لائق اولیان جهاز
قلیل ایله وبلکه بلا جهاز تزفیف اولمسندن طولانی
زوجهدن ویا پدرندن برشیء مطالبه اولتماز و تکثیر جهاز
امليله مهر مثلدن برقاج مرتبه زیاده اوله رق تسمیه قلنان
مهرک بر مقدارى اولسون تنزیل ایدلمز .

۱۰۴ مسئله

پدر تبرع ایدوبنده بالغه اولان قزینی تجهیز ایلدیكى
اشیای مزبوریه حال صحتده تسلیم ایلسه اشیاى مذکوره

انك مالی اولوب نه پدرك كندیسی نه ده وفاتندن صکره وارثلری طرفندن استرداد اولنه ماز .

۱۰۵ مسئله

پدرك صغیره اولان قزی ایچون حال صحتنده اشترا و اعمال ایلدیکی شیلر مزبوریه تسلیم اولنمسه ده ینه انك مالی اولوب استرداد اولنسی ممکن دکلدر .
بناءً علیه مذکور شیلرک اثمانی ویرمزدن اول قزك پدری وفات ایلسه بایع متوفانك ترکسه رجوع ایدر وارثلر دین مزبوری صغیره نك حصه سنه محسوب ایده منزلر .

۱۰۶ مسئله

برقزك پدری آلدینی مهر ایله مزبوریه بی تجهیز ایدوب برمقداری آرتمش اولسه قز پدرندن انی مطالبه ایدر .

۱۰۷ مسئله

بر پدر قزینی تجهیز ایدوب جهازیه برابر زوجنه تسلیم ایلدکدن صکره کندیسی ویا وارثلری طرفندن تسلیم اولنان اشیانك بر قسمی عاریت اولدینی ادعا اولوب اقامه ینه اولنمسه اکر اولمقدار جهازك ویرلسی

عرف غالب بلده ایسه قول مزبورہنک ، دکل ایسه
پدرک ویا وارثرینکدر .

کذلک والدہسی پدرینک مالندن قزی تجهیز ایستدیک
زمان پدری بیلہرک سکوت ایتمش اولسه عرف غالب
بلدہیہ موافق اولہرق ویرلمش اولان شیلر زفاف اولندقدن
صکرہ استرداد اولماز .

۱۰۸ مسئله

برقزی تزویج ویا تسلیم ایتمک ایچون ولیلری طرفندن
آنان اچہ وسائرہ استرداد اولنور .
چونکہ حق سکوت اولق اوزره ویریلان شیلر

رشوتدر . [۲]

اما توسط واصلاح بین ایچون اجرت دیہ ویریلان
شی استرداد اولماز لکن ویریلن شیئک عمل مقابلهسندہ
اجرت اولدینی تصریح اولماز ایسه ہبہ قبیلندن اولمغله
رجوعہ مانع اولہجق بر شی یوق ایسه رجوع جائز
اولور . « حاوی » لزاہدی

[۲] زیرا اجرت بر عمل مقابلهسندہ اولور . سکوت
وعدم افساد ایسه عمل عد اولماز .

❦ باب رابع ❦

تمامك اقسام ساره سی بیانده در

❦ فصل اول ❦

نکاح فاسد بیانده در

۱۰۹ مسئله

شروط صحیدن برینک فساد ایله [۰] عقدك فسادى صورتنده خلوتك ده فاسده اولمسندن ناشى مجرد خلوت ایله مهردن برشى واجب اولمیوب بلکه وطء ایله واجب اولور .

انجق عقد فاسده وقوع بولان تسمیه مهر دخی فاسد اولدیغندن وطء تحقق ایدنججه مسمايه زائد اولماق شرطیله مهر مثل واجب اولور اما حین عقدده مهر تسمیه اولنمش دکل ایسه بالغاً ما بالغ مهر مثل واجب اولور .

۱۱۰ مسئله

نکاح فاسد وراثتی اصلاً موجب اولماز و وطء و

[۰] زمان عقدده شهود لازمه بولنماسی کبی .

دواعیسی تحقق ایتمکسزین تفریق وقوع بولدقده
حرمت معاصره ثابت اولماز .

الحاصل نکاح صحیح احکامندن هیچ برشی نکاح
فاسده ترتب ایتمز یالکمز واطنک ادعاسنه حاجت اولمیه رق
عقدک فسادى صورتندده ولدک نسبی ثابت اولور فقط
ولادت ، مشارکه [*] ویا تفریق حاکم ایله فسخ نکاحدن
سکره واقع اولورسه زمان فسخدن اعتباراً ایکی سنه تمام
اولمازدن اول واقع اولمق شرطدر .

اما فسخدن اول واقع اولورسه دخولدن اعتباراً
القی آی تمام اولمق کافی اولوب ایکی سنه بی تجاوز ایتک
مانع نبوت اولماز .

۱۱۱ مسئله

نکاحک فسادى صورتندده وطء واقع اولدقدن
سکره بیله ارکک ایله قادینک هریرسی دیکرک حضوری
شرط اولمیه رق عقدی فسخ ایتک جائز ، بلکه واجبدر .

[*] زوجک زوجه سنه خطاباً سنی ترک ایتدمدیمسی
کی چونکه متارکه یالکمز قولاً اولور . « تنبیه » متارکه
ایله عدد طلاق تناقص ایتمز « هندیه »

حتی اگر کندی اختیار لرله مفارقت ایتمز لر سه
 حاکم معرفتیه بیلری تفریق اولور .
 فساد عقد هنه سیدن واقع اولور سه اولسون زوج
 حرمتی بیلهرک دخول ایلیش اولدینی حالد عقوقات
 تعزیریه نك اشیدله معاقبه اولور .
 بیلدیکی صورتده دخی حاله کوره مؤاخذه و
 تأدیب اولور .

(شرح)

قادین غیرک منکوحه و یا معتدیه اولدینی حالد
 وقوع بولان نکاح - نکاح محارم کبی - جمیع مذاهبه
 کوره رأساً غیر منعقد و باطل اولور . بوصورته قاعد
 منزه حرمتی بیلهرک ارتکاب ایلیش ایسه بعدالتفریق
 عدت واجب اولماغله زوجنه وطء حرام اولماز .
 اما حرمتی بیلهرک عقدی اجرا ایلیش ایسه وطء
 تحقق ایلدیکی حالد تفریقدن اعتباراً قادینه عدت واجب
 اولور .
 چونکه عقد شبهه سیله وطء وقوعی ثبوت نسبد
 کافیدر . صورت اولاده ایسه عقد شبهه سی ده یوقدر .

بناءً على ذلك يالکز ايکنجی صورتده عدتک انقضا سندن
اول زوج صحیحہ و طء حرام اولور .

۱۱۲ مسئله

درجہ واحده ده بولنان وليسرك بریسی مولیسی
اولان [°] صغیره یی بر کیسه یی و دیگریده دیگر کمنه یی عقد
ائش اولسه عقد اسبق صحیح اولوب عقد آخر باطل اولور .
اگر عقدینک قغیسی اسبق اولدینی بیانمسه و یا
ایکیسیده بر زمانه تصادف ایلمسه هر برینک بطلانیله حکم
ایدیلور .

۱۲۳ مسئله

ولی کندیسنه حلال اولان مولیسنی بالغه اولدینی
حالده اولجه رضاسنی استحصال اتمیه رك نفسنه عقد ایلمسه
عقد مذکور صحیح اولماز و صکره دن مزبوره نك رضا
ویرمسی و یا حین وصول خبرده سکوت ایلمسی فائده
ویرمز .

[°] اوزربنه حق ولایتی ثابت بولنان !

فصل ثانی

نظام موقوف بیانده در

مسئله ۱۱۴

وکالت و ولایتی بولمیه رق عقد نکاحك ایجاب و یا قبولی
 کند یسندن صادر اولان شخص فضولی واسطه سیله انعقاد
 ایدن نکاح ، من له العقدك اجازه موقوفاً صحیح اولور .
 نکاح موقوف قبل الاجازة نکاح فاسد حکمنده در .
 بناءً علیه اجازت الحوقندن اول خلوت وقوع بولسه فاسده
 اولور و زوجینك بری وفات ایتسه دیکری وارث اوله ماز .
 (تنبیه)

نکاح موقوفك صور سائر مدعی ده تفصیل سابقه در
 معلوم اولمشدر .

فصل ثالث

مل غیر مسلمك نظامری بیانده در

مسئله ۱۱۵

بین المسلمین صحیح اولان هر نکاح غیر مسلم
 حقننده دخی صحیح اولدیغندن معتقدات اصلیه لرندن
 اولدینی و یا خود طرفینك ایکسی ده قضات مسلمینه مراجعت

ایلدکری صورتده طلاق وعدت ونفقه ونسب وخیار
بلوغ وتوارث کی احکام نکاحک ثبوتیه حکم اولنور .

مسئله ۱۱۶

بر شرطك فقدانیه حرام اولان نکاح غیر مسلملرجه
جائز اولورسه صحته حکم اولنوب زوجین بیننده توارث
اجرا ایدیلور واهتدا ایتدکری صورتده تجدید نکاحه
لزوم کورلمز .

مسئله ۱۱۷

حرمت محلدن ناشی حرام اولان بر نکاح غیر مسلملرک
اعتقادلرنجه صحیح اولدینی تقدیرده وجوب نفقه کبی بر
طاقم احکامی ایجاب ایدرسده برینک اهتداسی ویا طرفینک
ترافی وقوع بولورسه بینلری تفریق اولنور وشو نکاح
ارث بابنده معتبر اولماز .

عنه

باب خامس

مفروق زوجیت بیانده در

مسئله ۱۱۸

زوج اوزرینسه حالرینسه کوره نفقه تدارک ایدوب
زوجه سیله حسن معاشره ووجه معروف ایله معامله
ایلمک واجبدر .

وجه معروف ایله معامله ده مزبورہ بی بغیر حق
انجمنہ مک و وسعتدن زیادہ تکالیفہ ایقاع ایتہمک و احیاناً
والدینی و محارمنی زیارت و یا خود انلری خانہ سنہ ادخال
ایله ملاقات ایتمنہ مساعدہ ایلکم داخلدر .
فقط پدر و والدہ سیلہ ہفتہ دہ و محارمیلہ سنہ دہ بردفعہ
نہاراً کور شد ر مک کفایت ایدر . ولیمہ جمعیتلرنده بولنمقدن
و خانہ لرنده بیتوتت ایلکمکدن منع اولنق جائزدر .
زوجه اوزرینہ دہ شرعاً محظور اولمیان امرینی ایفا
ایله زوجنہ اطاعت . و مہر معجانی اداسندن صکرہ
خانہ سنہ ملازمت ایتکم ، و عذر شرعی صاحبہ سی اولمدینی
حالدہ دعوتنہ اجابت ، و نفسنی حرامدن صیانت ایلکم .
واذنی اولمدقہ معتاد اولمیان بر شیئی ہیچ کیمسہ یہ
ویرمہ مک واجبدر .

مسئلہ ۱۱۹

زوجك زوجه اوزرینہ ولایتی تأدیبیہ در .
یعنی ہر معصیت و مخالفت وقوعندہ تأدیب خفیف
صلاحیتنی حائزدر فقط ہیچ بر جہتدن طولای ضرب
فاحش ایله ضرب ایدہ مز .
اما اذنی اولمہ ر ق مالندہ تصرف ایتکمہ اصلاً صلاحیتی
یوقدر بلکہ زوجه دیلہ دیکی کیمسہ یی ادارہ مصالحنہ
توکیل . و اما کنک غلہ سنی بالذات قبض ایدہ بیلور و جمیع

تصرفاتی زوجنک اذن و رضاسنه توقف ایتیه رک صحیح
و عقود شرعیه سی نافذدر .

مسئله ۱۲۰

متعدد زوجهری بولنان کمسه نک مزبورهر میاننده
عدالت ایتمی اوزرینه فرض و لازمدر عدالت مذکوریه
اصطلاح فقهاده (قسَم) تعبیر اولنور .
بوایسسه بکر ایله ثبی و جدیده ایله قدیمه یی و مسلمه
ایله کتابیه یی یکدیگرنندن فرق و تمیز ایتیه رک صحبت
وانسیت ایچون برلکده کیجه ملک خصوصنده هربری
علی السویه حصه دار ایتک . و غیر حره لری حره لرک نصف
حصه سنه نائل ایلمک و ملبس و مأکل و مسکندن عبارت
اولان نفقه واجبه نک کمیت و کیفیتنده کندی وسع و اقتداریه
برابر زوجهنک ده حال و استحقاقه رعایت ایتمکه اولور .

(شرح)

ایمدی زوجات صاحبی اولان زوج دیله دیکی زوج -
سندن بدأ ایله ایکیشر کیجه حره اولان زوجهرک برر
کیجه غیر حره لرک خانه و یا حجره لرنده بیتوت ایلمک
و هیچ برینت نوبتنده دیکرینک مسکنه ولو نه اراً عیاده
کبی بر مقصد خالصانه و حاجت مهمه بولمقدجه کیتمه مک
واجب اولور . انجق دوری اتمام ایتدکن صکره بر

مدت منفرد اوله رق یا خود جاریه لر یله بر لکده بولنه رق
زوجه لر ينك ياننه کيتمه مک صلاحيتنی حائز در .

(تنبيه)

واجب اولان قسمده نذقه خصوصندن بشقه يالکيز
حجبت وانسيت اعتبار قلمسندن مستفاد اوليور که محبت
قليله و ووط و دواعيسنده زوجات بينتی تسويه ايتمک واجب
دکلدر بلکه وسعی يتديکی قدر - حتی جوارى بينده بيله -
خصوصات مزبورده کی تفاوتی تقليله سعی ايتمی امر
مستجدر .

بو حالده زوجك خصی و محبوب و غنّين و مريض
اولمی . كذلك زوجهك حائض و نفسا و مريضه بولنمی
يتوت خصوصنده تسويهك وجوبنه مانع اوله ماز .

۱۲۱ مسئله

بر زوجهك ياننده بر آي قدر مكث ايتمسندن طولاني
ديكر زوجه طرفندن مخاصمه اولنان زوج اكر مزبورده يي
مبدأ دور اختيار ايتمنه بناءً ياننده مكث ايتديكنی اعتراف
ايتز ايسه ماضی هدر قلنه رق مستقبل حقننده تسويه
ايه امر اولنور ، اكر زوج مزبورك بر ده جورده قیام
ايلديکی حاکمه عرض اولنور سه اول وقت تعزیر اولنور .

۱۲۲ مسئله

سفر حائده « قسم » واجب اولیوب زوجك
دیله دیکی زوجه سیله سفر ایتیمی جائزدر .

فقط تطیب قلوب ایچون یینلرنده قرعه اجراسی
مستحبدر . وشو مدت سفر مناوبه حسابندن خارج
اولمغله عودندن صکره دیگر زوجه نکده او قدر مدت
زوجك کند سیله بیتوت ایتیمی مطالبه به صلاحیتی اولماز .

۱۲۳ مسئله

ضرائك [*] برسی کندی نوبتی دیگرینه ترك ایتك
صحیحدر فقط مستقبل حقنده رجوع ایتك حقی باقیدر
چونكه هنوز واجب ومتحقق اولیان حقوق اسقاط
اولمغله ساقط اولماز .

[*] (بر شخصك تحت نکاحنده بولنان قادینلر

یکدیگرینه نسبتله « ضره » عد اولنور .)

❦ باب سادس ❦

نقغه وامیبه دادر

❦ فصل اول ❦

زوج اوزرینه زوجه ایچون واجب اولان نقغه بیانده در.

۱۲۴ مسئله

عقد زمانندن اعتباراً ولو فقیر ویا مریض ویا خود
صغیر اولان زوج اوزرینه غنیه اولان زوجه سنک دخی
مشتات اولق شرطیله نققه سی واجب اولور .

۱۲۵ مسئله

زوجه زوجیله برلکده سفر ایتمکدن ویا مهر معجلنی
استیفا ایتمدیکنه بناءً نفسنی تسلیمدن ابا ایلمسیله نققه
سقوط ایتمز .

کذلک پدرینک خانه سنده بولمغله ده نققه ساقط اولماز
مکر زوج کندی خانه سنه نقلنی طلب ایدوبده زوجه
امتناع ایدرسه اول وقت نققه دن دوشر .

۱۲۶ مسئله

هنوز صغیره اولدینی جهتله اشتها اولنمیان زوجه
ایچون نققه واجب اولماز .

مکر استیناس ایچون زوجک خانه سنده امساک
اولئورسه اوصورتده مزبورده ایچونده نفقه واجب اولور.

۱۲۷ مسئله

ادای فریضه حج ایچون برمحرمیله سفر ایدن زوجہ
ایچون اصلا نفقه واجب اولماز .
اما زوجنی برلکده اخذ ایدرسه یالکزر حال حضر
نفقه سی زوجنه واجب اولوب حال سفر نفقه سی واجب
اولماز .

۱۲۸ مسئله

دینندن طولای محبوسه اولان زوجا ایچونده نفقه
واجب اولماز .
مکر مزبورده بی حبس ایدن کیسه زوجی ایسه
اوحالده نفقه دن سقوطی لازم کلر .

۱۲۹ مسئله

ناشزه اولان یعنی زوجنه عصیان ایله اذنی اولیه رق
بلا وجه شرعی خانه سندن خروج ایدن ویا خانه کنديسنک
اولوبده زوجنی دخولدن منع ایلین زوجہ ایچون مدت
نشوزنده نفقه واجب اولماز .

مسئله ۱۳۰

نفقه واجبه زوج ايله زوجنهك فقر و غنالى نسبتنده
تقدير واعطا اولمق لازمدر .

يعنى اكر ايكي سيده غنى ايسه لر اغنيا نفقهسى و اكر
فقير ايسه لر فقرا نفقهسى و اكر بريى فقير ديكرى غنى
ايسه اوسط حالده بولنا نلرك نفقهسى تقدير اولنور .
بو تقدير جه اكر فقير اولان زوج ايسه وسعى مقدارى
كنديسندن فى الحال اخذ اولنوب باقىسى وسعت زمانه
دكين ذمتنده دين قالور .

مسئله ۱۳۱

اسعار مأكولاتك رخص و علاجه اختلافى حسيه
نفقه مقدره تزويد و تنقيص اولنور .

مسئله ۱۳۲

نفقهك تقدير واعطاسنده قادين حقنده اصاح واسهل
اولان جهت آرانير .

بناء عليه اكر زوج ارباب حرفتدن اولوب اداره سنى
يومية اوله رقى اكتساب ايدر ايسه نفقه واجبه دخى يوماً
بيوم تقدير اولنور .

و اكر هفته لى ايله ايشلين ارباب صنعتدن ايسه هر

هفته ایچون . واکر ارباب تجارت ویا اصحاب معاشدن
ایسه هر شهر ایچون واکر زراع صنفندن ایسه هر سنه
ایچون نفقه تقدیر اولنور وهر حالده نفقه مقدره معجلاً
اعطا وتسویه اولنمی لازم کلور .

۱۳۳ مسئله

حال بقای زوجیتده زوج زوجه سنه بنفسه انفاق
ایدر .

فقط زوجه طرفندن نفقه خصوصنده مضایقه
وقوعی ادعا اولنوب عندالحاکم نبوت بولورسه زوجی
احضار اولنوب صور معروضه اوزره تقدیر نفقه اولنور
ونفقه معروضه زوجه نک کندیسنه اعطا اولنمی زوجنه
امر ایدیلور .

بو حالده اکر زوجک وقتی اولوبده نفقه بی اعطا
ایتمدیکی زوجه طرفندن حاکمه عرض اولنورق حبس
اولنمی طلب اولنورسه ادادن امتناع ایلدیکی صورتده
حبس اولنمی جائز اولور .

وبیعه صالح اولان املاکی حاکم معرفتیه بیع اولنوب
اثمانندن نفقه مفروضه افراز ایدیلور .

اما ادای نفقه به وقتی مساعد اولیان زوج فقیرک
حبس اولنمی ویا زوجه سندن تفریق ایدلمسی جائز اولماز .

بلکه زوج نامنه استدانه ایتسی زوجه یه امر اولنور.

(شرح)

زوجه مزبورہ نك بالفرض زوجی بولنامش اولسه
اقرباسندن اوزرینه اتفاق ایتسی واجب اولان کیمسه نك
مزبورہ یه ادانه ایلمسی لازم کلور .

کذلک اولاد صفاری بولندیقی تقدیرده اکر مزبورہ
لرک پدرلری برحیات اولسه اقراربندن انفاقه شرعاً
بورجلی اوله جق کیمسه لرک ادانه ایلمسی لازم کلور .
اوزرینه ادانه ایلمک واجب اولوبده امتناع ایلین
کیمسه حبس اولنور .

۱۳۴ مسئله

اگر زوجک غیبوت ایده جکی ظن اولنورسه
حاکمک تقدیر ایلدیکی ویا طرفینک بالتراضی تعیین ایلد-
کلری نفقه یی ادا خصوصنده زوجه سنک کفیل اخذ
ایتمک حقی واردر .

۱۳۵ مسئله

عقد صحیحندن اعتباراً زوجه نك کسوه می دخی
زوجی اوزرینه واجب اولور .

کسوه، سنه ده ایکی قات البسه دن عبارت اولوب بهاسنی
تقدیرده زوجینک حاللرینه وعرف بلده یه نظر اولنور .

۱۳۶ مسئله

زوجهنک سکناسی ده زوجی اوزرینه واجب اولور .
سکنی محلی ایسه مرافق شرعیه یی حاوی اولوب
قادین یالکز قالدینی تقدیرده توحشنی موجب اولیه جق
درجه ده اولمیدر .

۱۳۷ مسئله

زوج کندی اهل واقاربی و دیگر زوجهدن اولان
کیر اولادینی رضاسی اولدقجه زوجه سیله برابر اسکان
ایده مز . یالکز صغیر غیر ممیز اولان اولادینی وام
ولدینی وسائر جاریه لرینی برابر اسکان ایده بیلیر .
زوجه ایسه زوجینک خانه سنده اهل واقاربی و دیگر
زوجندن اولان اولادینی - ولوصغیر اولسون - زوجی
رضا ویرمدکجه اسکان ایده مز .

۱۳۸ مسئله

زوج ایله زوجهنک حاللرینه وعرف بلده کوره
یاتمق واورتمک واوزرنده اوتورمق ایچون ایجاب ایدن
مفروشات وسائر وادوات بیتیه وزوجهنک شتظف

وتطیب ایدہ جکی لو ارمک کافہ سی زوج اوزرینہ واجب
اولور .

اشیای مذکورہ بہ زوجہ نک مالکہ اولمسیلہ زوجندن
ساقط اولماز .

اما اجرت طیب وادویۃ امراض زوج اوزینہ
واجب دکلدر .

فصل ثانی

زوج غائبك مالکہ نفقہ بہ دائر

مسئله ۱۳۹

زوج غائبك منزلده حاضر نفقه جنسندن یعنی
مأکولات نوغندن ویا کموش والتون قیلندن مالی
بولندیغی یاخود جنس مذکوردن برکیمسهده ودیعه سی
ویا آله جفی اولدیغی تقدیرده زوجہ سی نکاحله برابر
ودیعه سی ویا دین مذکورده اقامہ بینہ ایدر [*] ویاخود

[*] استماع البینه فی هذا قول زفر رح وعمل القضاة
اليوم عليه للحاجة . فيفتي به . وهذا من المسائل التي يفتي
بها على قول زفر « در مختار »

فقط غائب اوزرینہ نکاحك ثبوتیه حکم اولنماز .

مستودع و یا مدیون زوجیت ایله برابر ودیعه و یادیخی
اقرار ایلر ایسه مزبورده ایچون غائبك مالنده نفقه تقدیر
اولتور .

۱۴۰ مسئله

مال حاضر بولندیخی حالده تقدیر نفقه خصوصنده ودیعه
اوزرینه تقدیم اولتور .

ودیعه ایله دین اجتماع ایلدکده ودیعه تقدیم اولتور .
هر حالده حاکم قادیسندن قبض ایلدیکی مال ایچون کفیل
اخذ ایلر [۳] و زوج غائبك کندیسنه نفقه ترك ایلمدیکنه
وناشره و یا مطلقه اولوب عدتی منقضیه اولمدیغنه مزبور -
رهمی تحلیف ایدر .

۱۴۱ مسئله

غائبك نفقه جنسندن مالی اولمادیخی صورتده برقادین
مزبورك زوجیه سی اولدیغنه اقامه بینه ایسه حاکم نکاحك
نبوتیله حکم ایدم مز ایسه ده نفقه ایچون مزبوریه زوجی
اوزرینه استدانه بی امر ایدر وینه کندیسندن کفیل
اخذ ایدوب ذکر اولنان خصوصات ایچون تحلیف ایلر .

[۳] و کفله ای اخذمنها کفیلا بما اخذته لابنفسها

وجوباً فی الاصح « در مختار »

مسئله ۱۴۲

زوج غائب سفردن کلوبده نفقه ترك ایلدیکنی ادعا ايله اقامه بینه ایلسه ویا مزبوردهنی استحلاف ایتدیکی حالده یمیندن نکول ایدیورسه زوج مزبور تخیر اولنور دیلر ایسه نفقه بی قادیندن استرداد ایدر و دیلر ایسه کفيله رجوع ایلر .

اما زوجه نفقه ترکی اعتراف ایدرسه مزبوردهن استرداد ایتسی تعین ایدر . « هندیه نقلاً عن البدائع »

مسئله ۱۴۳

مستودع ویا مدیونك زوجیتی اعتراف ایتسجنه بناءً مالندن نفقه افراز اولسان شخص غائب قدوم ایدوبده نکاحی انکار ایلدیکی حالده قادین اقامه بینه ایدهمسه قول مع الیمین مزبور کدر .

یمین ایلدیکی صورتده مال مقبوض و دیعه ایسه قادین ايله مستودعك هر قغیسنه دیلرسه رجوع ایدم بیلیر اکر دین ایسه مدیونه رجوع ایدر .

مدیونده مزبوره قادینه رجوع ایدر .

« هندیه نقلاً عن التتارخانیه »

مسئله ۱۴۴

زوج غائب قدوم ایدوب تطلیق ايله انقضای عدته

اقامة بينه ايده بيلسه غيا بنده قادينك المش اولديغي نفقه به
 عدم استحقاقى طريق مذکور ايله تبين ايلديكنه بناء
 مزبور نك ضمانى لازم كليز دافع اولان مستودع ايله
 مديونه برشى ترتب ايتمز .

مكر بينه مذكوره دافعك طلاق وقوعه وانقضای
 عدته واقف اولديغي ده اثبات ايدرسه اول وقت آنك
 ضمانى لازم كليز « هنديه نقلاً عن العتاييه » [٢٠]

١٤٥ مسئله

حاکمك زوجة غائب حقه انفاق امر ايلديكى
 شخص مستودع نفقه اعطا ايلديكنى ادعا ايدوب مزبوره
 انكار ايلسه مستودعك قولى بلا بينه قبول اولنور .
 اما انفاق ايله مأمور اولان مديونك نفقه ويرديكنى
 قادين انكار ايلسه مزبورك اقامة بينه ايتمى لازم كليز
 « هنديه عن فتاوى قاضى خان »

[٢١] وان قال الدافع كنت اعلم بالزوجية ولا اعلم
 طلاقها لا يضمن ويحلف على انه لم يكن يعلم طلاقها . « غاية
 البيان للسروجى »

مسئله ۱۴۶

وديعه ويا مال حاضر نفقه جنسندن اولمدينى صورتده
نفقه ايجون بيع اولنمسي جائز اولماز يالكيز عصاراتك
اجرتندن نفقه مفروضه صرف اولنور .

مسئله ۱۴۷

حاکم ايجون نفقه تقديرى مشروع اولان صورتلرده
زوجه زوج غائبك مالندن كفائيت مقدارى نفقه سنى
بلاقضا آلمسى جائدر .

مسئله ۱۴۸

بر آي ويا دها زياده مدت ايجنده زوجه نك نفسنه
صرف ايلديكي شيلري زوجندن مطالبه صلاحيتي
يوقدر .

اما بر آي تمام اولمازدن اول تقدير نفقه ايتديرديكي
صورتده نچن كونلر ايجون دخي نفقه اله بيلير .

فصل ثالث

نفقه ديني بيانده در

مسئله ۱۴۹

قضا ويا رضا ايله تقدير اولنميان نفقه زوج اوزرينه
دين اولماز .

اما تقدیر اولنان نفقه قبض اولغیهرق اوزرندن
زمان کچمکله سقوٹ ایتمز بلکه قبض اولغیان نفقه دن
تراکم ایدن دینی ایکیسیدمه برحیات اولدقلری مدتیجه
زوجه نك زوجدن مطالبه ایتمه صلاحیتی واردر .
فقط زوجه نك بریسی وفات ایلدیکی حالده كرك مفروض
اولان و كرك امر حاکم اولیهرق استدانه اولنان نفقه
ساقط اولور .

۱۵۰ مسئله

امر حاکم ایله استدانه اولنان نفقه دینی بروجله
ساقط اولماز حتی زوجك وفاتی تقدیرنده تركه سندن اخذ
اولور .

۱۵۱ مسئله

امر حاکم ایله استدانه اولنان نفقه دینی داین زوج ایله
زوجه نك قنغیسندن دیلرسه استیفا ایدر اما امر حاکم
بولغیهرق زوجه نك استدانه ایلدیکی دینی داین یالکن
مزبوردهن استیفا ایدمه یایلر .

۱۵۲ مسئله

زوجه یه مجلاً ویریلان نفقه موت و باطلاق وقوع
بولسنه بناءً مزبوردهن استرداد اولماز .

مسئله ۱۵۳

تقدير اولنچيان نفقه دن زوجى ابرا ايتك صحيح دكلدر.
 اما بعدالتقدير مدت ماضيه ايچون على الاطلاق. ومستقبله
 ايچون نفقه مقدره بوميه ويا هفته لى ايسه يالكز كيرمش اولان
 كون ويا هفته. واکر شهریه ويا سنويه ايسه يالكز غرضى
 ثابت اولان برآى وحلولى تحقّق ايدن برسنه حقنده ابرا
 صحيح اولور.

فصل رابع

بدر اوزرينه اولادك نفقه واجبى بياندهد.

مسئله ۱۵۴

ولد صغير، حرك فقير اولدينى حالده طعام ولباس
 وسكنايه شامل نفقهسى اركك ايسه حد كسبه بالغ
 اولوب عجزى زائل اولنجيه قدر وقز ايسه تزوج
 ايدنجيه قدر حر اولان پدرى اوزرينه ولوغير مسلم
 اولسون تماماً واجب اولور.

مسئله ۱۵۵

حر اولان پدر اوزرینه کسبدن عاجز اولان ولد
کبیر، فقیرک و تزوج ایتدیجه کبیره فقیرمک دخی نفقه لری
واجب اولور .

کسبدن عجز ایسه علیل و آفتزده اولمغله و یا ابنای
اشرافدن اولمسنه بناء ناس کندیسنی استیجاردن احتراز
ایتمکله اولور .

مسئله ۱۵۶

نفقه اولاد خصوصنده کسبدن عاجز و فقیر اولدیجه
پدره کیسه مشارکت ایتمز. اما کسبدن عاجز و فقیر اولان
پدر یوق حکمنده طوتیلهرق مزبورک عدمی حالده انک
اولادینه انفاق ایتلمی لازم کلان کیسه لره واجب
اولور .

و شو انفاق والدهنک غیری اقارب حقنده نیابت
طریقيله اولمدیغندن آنلر ایچون ایلروده پدره رجوع
ایتمک صلاحیتی یوقدر .

مسئله ۱۵۷

فقیر اولان پدر کسبه قادر اولدیجه مجرد فقرندن

طولانی اوزرندن اولادینک نفقه واجبه سی - حاقط اولماز .
 بلکه تنکسب ایدرک بقدر الکفایه انفاق ایتسی
 مزبورہ امر اولور .

واکر اکتساب ایتمکدن ابا ایدرہ حبس ایدیلور .
 واکتساب ایدہ مدیکی ویا مکسوبی اولادینک حاجتہ
 وفا ایتدیکی تقدیرده اندن صکرہ اقرب بولنان کیمسہ
 ایلرودہ اکا رجوع ایتک اوزرہ بالنیابہ انفاق امر
 اولور بناءً علیہ پدر فقیر کسمہ مقتدر اولوبده قدر
 کفایہ بی اکتساب ایدہ من ایسہ والدہ نک ثروت و یساری
 بولندینی تقدیرده اولادینہ انفاق مزبورہ امر ایدیلور
 وشوانفاقده جدک مشارکتی لازم کلز اما پدرایله والدہ نک
 ایکسیدہ فقیر و غیرکاسب اولورسہ اقرب اولان کیمسہ نک
 یساری اولدینی تقدیرده مزبورہ انفاق امر اولور و
 ابا ایدرہ جبر ایدیلور .

۱۵۸ مسئله

پدری اولیان صغیر فقیرک نفقه سی اکر اصولی قرب
 خصوصندہ تساوی ایدرلرسہ کندیسنه وارث اولسی
 لازم کلانلر اوزرینہ واجب اولور .

بناءً علیه جدلاب موجود ایکن جدلام اوزرینه بر
شی واجب اولماز اصولک جمله سی وارث اولدقلمری
صورتده حصه ارثیه لری نسبتده مزبورده اتفاق ایتلمری
لازم کلیر ایمدی ام ایله جدلاب اجتماع ایلدکده نفقه نک
تائی ام وثلاثانی جدمذکوره واجب اولور .
اصولک قریده تساویلمری بولغدینی تقدیرده اقرب
اولان اصل ترجیح اولور .
ایمدی ام ایله جدلام اجتماع ایدرسه نفقه یالکیز
ام اوزرینه واجب اولور .

۱۵۹ مسئله

صغیر مذکورک اقباسنک بعضلمری اصول وبعضلمری
غیر اصول اولوبده صنفینک بریسی وارث اولمازسه
مزبورک نفقه سی اصولدن اولنلره واجب اولور — یعنی
بوتقدیرجه ارث خصوصنه اعتبار اولنماز — مثلاً صغیر
مزبورک جدلاب ایله اخ لابوینی بولنسه یاخود جدلام
ایله عم لابوینی بولنسه نفقه سی ایکی صورتده دخی جد
اوزرینه واجب اولور حالبوکه صورت ثانیهدده جدینه
میراندن بر شی اصابت ایتمز .

اما صنفینک هربری وارث اولورسه ارث مفروضلمری

نسبتتده مزبورہ اتفاق ایتلمری لازم کلیر مثلا صغیرک
والده سیله اخ لابوئی یاخود عمیسی بولنسه نفقه نک ثانی
والده سنه ثلثانی وارث دیکرینه واجب اولور .

۱۶۰ مسئله

غائب اولان پدرک اوزرینه نفقه سی واجب اولان
اولادی بولنوبده نفقه جنسندن مال حاضری بولنورسه
نسبلمری معروف اولدینی صورتده حاکم مال مذکوردن
اتفاق ایتلمنی والده لرینه امر ایدر .
کذلک جنس مذکوردن اولان دین ویاودیعه صاحبی
اعتراف ایلدیکی تقدیرده مال مزبوردن اتفاق ایدلمسنی
امر ایدر .

اما عروض و عقار نوعندن مالی بولندقدمه نفقه
ایچون بیع اولنسی جائز دکلدر بلکه بوصورتده نفقه
اولاد ایچون پدرلری اوزرینه استدانه ایتلمنی والده لرینه
امر اولنور .

(نفقه زوجه ده کچن تفصیله مراجعت اولنه)

۱۶۱ مسئله

پدر حد اکتسابه بالغ اولان صغیر اوغلنی برخدمته
ایجار ویاقرانمق ایچون اهل حرفندن برکسه یه تسلیم
ایدوب کسبندن مزبورہ اتفاق ایلر وفضله قالورسه

بلوغندن صکره کنديسنه تسليم ايتمک اوزره حفظ ايدر
واکر کسبي کفايت ايتمز ايسه نواقصني اتمام ايدر .
قز اولاد دخی مثلا نسج و خياطه ايله اکتساب
ايتديکی مبلغ حوايجه کفايت ايدرسه پدرندن نفقه سی
ساقط اولور واکر مبلغ مزبور وفا ايتمرسه حد کفایه یی
اتمام ايلمسی پدرینه واجب اولور .

۱۶۲ مسئله

ولد صغيرك والده سی ، پدرينك انفاقي ترك ويا تقدير
ايلمسندن طولايي شکايت ايدرسه لدى الثبوت حاکم ولد
مزبور ايچون نفقه تقدير ايدوب والده سنه اعطا اولمسنی
پدره امر ايدر .

بو صورتده اکر والده نك خياقي ثابت اولورسه
نفقه مفروضه دفعه کنديسنه تسليم اولميوب هرکونک
اخشام و صباخنده تسليم اولنور ويا بر امين کيمسه انفاقي
تعهد ايدرسه اكا اعطا ايديلر .

۱۶۳ مسئله

نفقه مفروضه والده نك قبضندن صکره مزبورده نك
تقصيري اولميه رق ضائع اولورسه صغيرك پدرندن ديگر
نفقه اخذ اولنور .

مسئله ۱۶۴

صغیرک بدریلہ والدہ سی نفقہ مفروضہ سی حقندہ
مصالحہ ایلسہ لر صلح مزبور صحیح اولور فقط مصالح
علیہ اولان مقدار حد کفایہ دن انقص اولدینی صورتده
حد مذکورہ ابلاغ اولور ، ازید اولدینی حالده زیاده
فاحشه بدرندن طرح ایدیلور .

مسئله ۱۶۵

حاکم زوجه ایچون زوج اوزرینه نفقہ اولادی تقدیر
ایدوبده تداخل ایدن مقدار اوزرندن بر آیدن زیاده زمان
مرور ایلسه نفقہ مزبوره امر حاکم ایله زوجہ نک
استدانه ایتدیکی صورتده سقوط ایدر اما امر حاکم ایله
استدانه ایلدیکی حالده بر حیات اولان زوج اوزرندن
اصلا ساقط اولمیه جنی کبی زوج وفات ایلمش اولسه
زوجه یه ترکیه رجوع ایدرک اخذ ایدم بیلیر .

❁ لاحقه ❁

برک من رلانی یانده در

مسئله ۱۶۶

پدر ایچون — ولو مستور الحال اولسون — ذکو

واناث اولاد صغار و غیر عاقل اولان اولاد کبار اوزرینه
نفساً و مالاً حق ولایت وارد ر .

اولاد صغار والده و یا انک اقاربندن بر کیمسه نك
حضانه سنده بولنغله ولایت مذکوریه خلل کمز .

بنساء علیه ولد صغیر مجنون و یا معتوه اوله رق بالغ
اولسه اوزرنده کی ولایت اب استمرار ایدر واکر اولاده
بعد البلوغ عته و یا جنون عارض اولسه ولایت مذکور
تکرار ثابت اولور .

۱۶۷ مسئله

حفظ مال خصوص سنده امین اولان پدر حقنده ،
اوزرینه ولایتی ثابت اولان اولادینک مالنده ولو بالتوکیل
تصرف ایله تجارت ایلمک و مال مزبوری مضاربه طریقله
غیر یسنه و یرمک و نفساً و مالاً عقد اجاره ایلمک جائزدر .
فقط عقد اجاره اولاد اناتک نفسنده جاری دکلدر .

۱۶۸ مسئله

پدر مذکور اموال اولادندن بر شیئی بیع و یا اجاره
ایلسه و یا اولاد ایچون — ولو غبن یسیر ایله — برشی
اشترا ایتسه عقد واقع صحیح و نافذ اولوب بعد الادراک
اولادینک نقضه صلاحیتی اولماز یالکمز نفسنده واقع
اجاره صحیح نك مدتی تمام اولمازدن اول بالغ اولان
اولاد اجاره مزبوریه نقض ایده بیلیر .

اما غبن فاحش ايله واقع اولان بيع و اجاره باطلدر .
يعنى بعد البلوغ اجازته موقوفاً دخی صحيح اولماز .
وغبن فاحش ايله اولادی ایچون بر شی اشترا ایلسه
عقد کندی حقه نفاذ اولور .

مسئله ۱۶۹

سيئى التدبير وفاسد الرأى اولان پدر ایچون خیرتی
آشکار اولمده اولاد صغارینک عقارینی بیع ایتک جائز
دکلدر .

خیریت ایسه قیمتک ایکی مثله بیع ایتمکه اوله بیلیر
بناءً علیه ایکی مثلدن نقصانه بیع ایدرسه بعد البلوغ نقص
اولنور .

مسئله ۱۷۰

کثرت انفاق ايله مبتدر وحفظ امواله غیر مقتدر
اولان پدرک یدندن تزع ايله اموال صغار لاجل الحفظ
حاکمک نصب ایدمکی وصیه تسلیم اولنور .

مسئله ۱۷۱

امین اولان پدر اولاد صغاریله بیع و شرا عقد
ایدم بیلیر انجق اولاد صغارینک مالی اشترا ایدن پدرک
حاکم طرفدن نصب اولنان وصیه ثمن میعی تسلیم ایدوب
بعده لاجل الحفظ تسلیم ایلهمی لازمدر .

مسئله ۱۷۲

کندی مالتی ولد صغیرینه بیع ایدن پدرک — قبضه
تمکن ایده جک قدر مدت مرور ایتزدن اول — یدنده
تلف اولان مبیعک ضرری ولده عائد دکلدر چونکه مجرد
بیع ایله ولد قابض اولماز .

مسئله ۱۷۳

ولد صغیر بعد البلوغ پدرندن مالتی طلب ایلدکده
پدری مالک ضیاعنی ویا مدت صغرنده کندیسنه انفاق
اولمسنی ادعا ایلسه — دعواسی معقول اولدینی تقدیرده —
یمینیه تصدیق اولنور .

مسئله ۱۷۴

پدر ، غائب اولان کبیر اوغلنک عروض قیلندن و
صغیر اوغلنک کرک عروض وکرک عقار نوعندن اولان
مالتی نفقه ایچون بیع ایده بیلبر .
اما پدرک غیر یسی اموال مذکورہ یی بیع ایددمز .
کذلک پدر ، غیر عاقل اولان اوغلنک ده لاجل النفقه یعنی
نفسنه ووالده سنه ووجه سنه واولاد صغارینه انفاق ایتک
ایچون اموالی بیع ایدر . اما نفقه مقدارندن زیاده سنی بیع
ایددمز . کذلک نفقه نک غیر ی دیون ایچون پدر ، غائب
اولان اوغلنک مالتی بیع ایده مز .

مسئله ۱۷۵

پدرک وفاتنده اولادی حقنده ولایت نفسیه جده
انتقال ایدر . جد بولماز ایسه علی الترتیب السابق اولیای
سائرہ یه انتقال ایدر .

اما ولایت مالیه پدرک وصی مختارینه و وصینک وصیسنه
عائددر .

اگر پدرک وصیسی بولمازسه جد صحیحجه وانک وصیسنه
و وصیسنک وصیسنه انتقال ایدر .

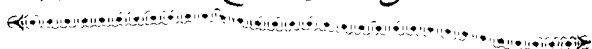
جدک دخی وصیسی بولماز ایسه ولایت مزبورہ حکام
شرعہ انتقال ایدر .

❦ باب سابع ❦

رضاع یاننده

مسئله ۱۷۶

رضاع — رانک فتحی ویا کسری ایله هنوز ایکی یاشنی
اکمال ایتیمیان چوجفک ولوسوددن کسلدکدن صکره
قادرین سودینی آغزندن ویا بورنندن جوفه ایصال ایتمیدر .

(شرح)

شو تعریفدن « فوائده » عذیده استنباط اولنور .

(۱) ایکی یاشنی اکال ایدن چوجق امامین حضر تدرینک
عندنده مدت رضاعی تجاوز ایتمش اولدیغندن مزبورک
برقادیندن سود ائمه سیله حرمت ترتب ایتمز .
بومسئله ده ایسه — دلیل لرینک قوتنه — بناءً امامین
قولی ترجیح اولمشدر .

امام اعظم افندمزلک قولنجیه مدت رضاع اوتوز
آیدن عبارت اولغله مدت مزبوره ایچنده اتمش اولسه
حکمی ثابت اولور احتیاط اولی اولدیغندن بوقول ایله
افتا ایدن فقها مزده چوقدر اما مطلقه یه اجرت رضاع
ویرمکده مدت رضاع بالاتفاق ایکی سنه اعتبار اولنور .
(۲) وقتی کلمدن سوددن کس یلوبده یمک ایله استغنا
کسب ایدن چوجقده — مدت معلومه ایچنده برقادیندن
امدیکی تقدیرده — حکم رضاعک نبوتی ظاهر روایت
ومختار اکثرین اولغله خلافتنه ویریلان فتوایر قطعاً
معتبر دکلدور .

(۳) قادین سودنده طقوز یاشنه ایرمش قزلرک

وحدایاسی بولمش قادینلرک سودلریده داخلدر اما قیون
واینک کبی بهیمه لرک سه وودنده اشتراک ایدنلر بیننده حکم
رضاع ثابت اولماز ، کذلک ارکک سه وودنک ده حکمی
یوقدر .

(۴) سودی ممدن امک شرط دکلدر بلکه استعاط که
سه وودی بورنه چکمک وایجارکه بوغازه آفتق ده امک
حکمنده در اما سود ایله احتقان ایتک ، اقطارکه قولاغه
ویادیکر منفذه آفتق حکمدن خالیدر .

(۵) صو ویا علاج یاخود دیگر بر سود ایله مخلوط
اولان سود مغلوب اولماز سه حکمی ثابت اولور غلبه ده
نظر واعتبار جنس ایله اختلاط صورتنده کمیت و مقدار
و غیر جنس ایله اختلاط صورتنده اوصافی نلک و لون
وطعم و رایحه نلک تغیرینه در .

(۶) رضاعک حکمی حل نظر و حرمت مناکحه در
ولو اولو قادیندن بردفعه امک ایله ده سه و حکم ثابت
اولور .

واجب ، وحواین تمامنه قدر مستحب . و او توز آی
نهایتنه دکین جائزدر . مدت مزبورهدن صکره حرام
اولور چونکه اجزای آدمی ایله انتفاع ایتک انجق
ضرورت قدرنجه جائز اولور .

مسئله ۱۷۸

ارضاع معتبر وقوعنده مرضعهنك رضیعه والدله کی
واولادینك ولو دیگر زوجهدن ویا رضاعاً اولسون
اخوتی ثابت اوله جنی کبی سود صاحبی اولان زوجنك
ابوتی وانك اولادینك ولو دیگر زوجهدن اولسون
اخوتی وسائر اقربانکده مزبوره قرابتلری ثابت اولور .

(شرح)

یعنی زوج ایله زوجهنك هریرینك باباسی رضیع
مزبوره نسبتله جد واناسی جده وزوجك قرداشی
عموجه وزوجهنك قرداشی دایی وزوجك همشیرهسی
عمه وزوجهنك همشیرهسی خاله اولور .

الحاصل سود ویرن طرفك کافهسی سود امهنگ
اقرباسی اولور لر اما سود امهنگ کندیسندن بشقه یالکیز

نكاح ليسيله اولادى قرابت كسب ايدرلر بوحالده برقادين
بر قزى امزيردكده مزبورده قزى صاحب لبن اولان
زوجنه وهر برينك اصول و فروغنه و اوغلان
امزيردكده زوجك موطوئسى مزبورده و انك
موطوئسى زوج مذكوره حرام اولور . ورضيعك
اولادى ايله (وان سفلوا) زوج ايله زوجنه بينلرنده
محرميت حاصل اولور .

۱۷۹ مسئله

نسب ايله حرام اولنلر رضاع ايلهده حرام اولورلر
انجق سود قرنداشك والدهسى . و سود اولادك همشيره .
لريله ، همشيره لرينك قزلى . وجده ، و عمه لرى ،
و عمه لرينك قزلى . و عم و عمه نك ، و خال و خاله نك
والده لرى . و اولادك سود اولادينك والده لرى حلالدر .

(شرح)

اشبوصورتلرك بعضيسى نظم آتى ايله بيان اولنمشدر .

(يفارق النسب الارضاع فى صور)

(كام نافلة [*] و جدّة الولد)

(وام اخت و اخت ابن وام اخ)

(وام خال و عمّة ابن اعتمد)

[*] ولد الولد معناسنهدر .

اشته بونلرک مجموعی طقوز صورتدرکه هر برنده رضاع مضاف الیه طرفنده اعتبار اولنمشد .

انجق مضاف الیهک ذکرورت وانوئت احتماللری ده ملاحظه اولندقدده اون سکنز صورته بالغ اولور . مثلاً سود قرنداشک والدمنه وسود همشیرهک والدمنه شاملدر کذا سود اولادک همشیره سی سود اوغلك وسود قزک همشیره لرینه شاملدر .

کذلک عم و خالک والدلری . و عمه و خالهک والدلری ده آری آری صایلور . وبو سیاق اوزره اون سکنز صورت اتمام اولنور . دیگر طقوز صورت وارددرکه رضاع انلرده مضاف طرفندن اعتبار اولنور .

دینورکه نسب جهتیله اولان قرداشک سود والدمنه و اولادک سود همشیره لرینه سود همشیره لرینک قزلری کذا جده و عمه لری . و عمه لرینک قزلری ونسباً عم و خال و عمه و خالهک سود والدلری واحفادک سود والدلری حلالدر .

بونلرکده مضاف الیهلرنده کی مذکر ومؤنث احتماللرینه نظراً اون سکنز صورتی حاوی اولدقلرندن مجموع صور اوتوز التیه بالغ اولور ، دیگر طقوز صورت دهها وارددرکه رضاع بونلرده مضاف ومضاف الیهک ایکیسندهده اعتبار اولنور .

مثلاً زید ایلہ عمر مشترکاً زینب دن سود امدکاری حالہ
 عمر یالکزجہ عایشہ دن دخی امش اولسہ زید مزبورہ
 عایشہ بی نکاح ایدہ بیلور چونکہ سود قرداشک دیگر
 سود والدہ سی حلالدر. مضاف الیہدہ کی احتمالین بورادہ
 دخی ملحوظ اولدیغندن صور مذکورہ نک مجموعی الی
 درت اولور فقط بونلرک کافہ سندہ حل . رجله نسبت
 اولندیغی جہتلہ مضافلرک انوتی اعتبار اولمشدر . مثلاً
 قرداشک والدہ سی ، اولادک همشیرہ سی دیو مضافلر ہب
 قادیں اولہرق صایلمشدر بردہ حاک قادیہ نسبت
 اولمشیلہ مضافلرک ذکورقی اعتبار اولنق واردر مثلاً
 سود قرداشنک باباسی ، سود اولادینک ار قرداشی
 عایشہ یہ حلالدر دیو مضافلر ذکور دن تعداد ایدیلر
 بونلرکدہ حاصلی الی درت اولہ جغندن احتمالات وصور
 تام یوز سکزہ بالغ اولہ جفی ادنا ملاحظہ ایلہ ظاہر
 اولور .

(س) نسباً قرانداشک والدہ سی حرام اولدیغی
 حالہ رضاغاً قرداشک والدہ سی نہیہ حلال اولور ؟

(ج) نسب قرداشک والدہ سی یادیگر قرداشکدہ
 والدہ سیدر یاخود انک پدرینک موطوئہ سیدر . رضاغاً
 قرداشک والدہ سی ایسہ اجنبیہ در .

(س) اولاد صلیه‌نک همشیره‌سی حرام اولوب سود اولادک همشیره‌سی حلال اولور بونک وجهی ندر؟

(ج) چونکه انسانک اولاد صلیه‌نک همشیره‌سی یا کندی قزی یا خود ربیه‌سیدر سود اولادک همشیره‌سی ایسه اجنبیه‌در کذلک نسباً اولادک همشیره‌سینک قزی حرامدر چونکه مزبورده انسانک قزینک قزی یا خود ربیه‌سینک قزیدر نسباً اولادک جدّه نسبییه‌سی حرامدر زیرا مزبورده یا والده یا خود زوجهنک والده‌سیدر عمّه نسبییه‌سی حرامدر چونکه همشیره‌در .

{ اما خاله نسبییه‌سی حلالدر زیرا مزبورده زوجهنک همشیره‌سیدر }

کذلک اولادک نسباً عمه‌سینک قزی همشیره قزیدر .
{ اما کندی عمه‌سینک قزی نسباً دخی حلالدر . }

نسباً خال و خاله و عم و عمه‌لرک والده‌لری جدّه .
یا خود جدک موطوءه‌سیدر اولاد صلیه‌نک نسبیجه اولادینک والده‌لری حلیله‌الابن اولدیغندن حرامدر رضاعده ایسه بواسباب حرمت مفقوددر .

(س) ام‌البین اولان قادین ام‌البنات اولان قادینک بر قزینی ، مزبورده دخی انک بر اوغلنی امزیرسه حل و حرمت نوجهله تعیین اولنور ؟

(ج) سود امن اوغلان قزلك هيچ برني آله ماز .
چونكه والده لرندن امديكي جهتله جله سنك سود برادري
اولور ، ديكر اوغلانلر ايسه والده لرندن سود امن قزك
ماعداسني اله بيلورلر .

۱۸۰ مسئله

بر قادين ايله كندی بيننده رضاع جهتيله محرميت
بولنديغي اقرار ايدن كسه اقرارينه اصرار ايتزدن اول
غلط ايلمش اولديغي درميان ايدرك اقرارندن رجوع
ايسه رجوعى صحيح اولور اما « شو اقرارمه شاهد
اولكز وياخود شو سوزم حقدور و صحيحدر ، بو خصوصده
هيچ شبهه يوقدر » ديو اصرار وثبات ايتدكدن صكره
رجوع ايسه رجوع مزبور صحيح اولمديغدن مزبوره ي
نكاح ايده مز . واکر منكو حسي ايسه حاكم معرفتيله
ينلري تفريق اولنور .

نسب جهتي ده بويله در . نسبي معروف اولميان بر
قادين حقه ده والدهم ويا قزمدر ديو اقرار ايدن كسه
اقرارينه مصر اولور و قرابت مزبوره نك ثبوتسه امكان
بولنور ايسه مؤخرأ رجوع ايتمكه مزبوره ي نكاح .
ويا منكو حسي ايسه نكاحنده ابقا ايده مز .

۱۸۱ مسئله

چو جفك والده سی اوج صورتده ارضاعه اجبار اولنور.

(۱) پدرینك مرضعه استیجارینه قدرتی اولیوب

تبرع طریقله ده ارضاع ایده جك کیسه بولنماق .

(۲) پدرینك استیجاره قدرتی اولدینی حالده

بنقه بر مرضعه بولنماق .

(۳) چو جق دیگر قادینك مهنی قبول ایتمك .

اما بولنان مرضعهك مهنی چو جق قبول ایدوب

پدرینك ده استیجار ایتمك قدرتی بولدینی حالده والده سی

ارضاع ایتمك دن امتناع ایدرسه اجبار اولنه مز بلکه

چو جقنی والده سنك یاننده ارضاع ایده جك بر قادین

تدارك ایتمك پدری اوزرینه واجب اولور .

۱۸۲ مسئله

والده زوجیتك بقاسی حالده — ولو طلاق رجعی

عدتی اثناسنده — چو جقنی ارضاع ایتمك ایچون زوجندن

اجرت رضاع الهماز .

اما طلاق باین عدتی اثناسنده وعدت انقضاسندن

صکرة زوجیتك زوائه بناءً اجرت رضاع آلفه حق

واردد .

کذلك زوجك دیگر زوجه سندن اولان ولدینی

ارضاع ایتمك ایچون استیجار اولنورسه اجرت الر .

مسئله ۱۸۳

ارضاع ولد ایچون والده سنی استیجار ایتک جائز
اولان صورتلرده چوجغک پدری ویا وصیسی ایله عقد
اجاره ایتیمه رک ارضاع ایدن والده نک اجرت رضاع المغه
استحقاقی واردر .
بنساء علیه مطالبه وقوعنده حاکم مزبوریه اجر
مثل ویرلسنه امر ایدر .

مسئله ۱۸۴

عدتک انقضاسندن صکره ارضاع ولد ایچون اجرت
مشملدن زیاده برشی طلب ایتیمین والده اجنبیه اولان
مرضعهیه تقدیم اولنور .
اما اجنبیه مجاناً ویا اجرت مثل دوننده ارضاع
ایده جک اولورسه اجرت مثل طلب ایدن والدهیه ارضاع
ایتدیرلمیوب اجنبیهیه ارضاع ایتدیریلور .
فقط والده سنک یاننده ارضاع ایلمسی شرط قلنور .
بو حالده والده سی یانکیز حضانه اجزتی آلور .
مکر چوجغک پدری فقیر اولوب محارمندن اولان
عمه کبی بر قادین حضانه خصوصنی ده تبرع ایدرسه
بو صورتده والده سی چوجنی مجاناً امساک ایله متبرعهیه
تسلیم بیننده تخیر اولنور . [حضانه مسائلی آئیده
کوریه جکدر]

مسئله ۱۸۵

ارضاع ولد ایچون والدہنک استحقاق کسب ایلدیکی
اجرت زوجک وفاتیلہ ساقط اولیوب ترکه سندن آلیر .

مسئله ۱۸۶

استیجار اولنان مرضعهنک مدت اجاره سی تمام
اولدقدہ چوجق دیکر مرضعهنک مہنی قبول ایتمز ایسه
مزبورہ ابقای اجاره یه جبر اولنور .
فقط حین عقدده والدہ سنک یاننده ارضاع شرط
قلندقدہ مزبورہنک یاننده مکث ایتمکله امر اولماز .

❦ باب ثامن ❦

طریق بیانہ داور

مسئله ۱۸۷

(طلاق) نکاح قیدی حالاً و یا مآلاً الفاظ مخصوصه -
صہنک بریلہ رفع و ازاله ایتمکدر الفاظ مخصوصه (ط ل ف)
ماده سنی مشتمل اولان صیغہ لر ایله انلرک مقامنه قائم
اولان کلمات سارهدن عبارتدر .
مثلاً (محالعه) لفظی و حاکمک (عنت) سبیلہ

بینکزی تفریق ایتدم سوزی ورجعت ویا بینونت افاده
ایدن کنایات سائرہ کی .

اما حاکمک خیار بلوغ وعدم کفائت ونقصان مهر
سبیلہ تفریق ایتسی فسخر طلاق دکدر .

فصل اول

طلاق مکملی واقسامی پانزده در

۱۸۸ مسئلہ

طلاق حکم شرعیسی — حاجت مس ایتدجک —
حظر وعدم اباحه در اما زوجه نک مؤذیه وتارک صلات
اولسی جهتله تطلیق مستحب . ووجه معروف ایله
امساکی متعذر اولمسندن ناشی واجب . وحبض حالتده
ایقاع ایله سنت سنیہیه مخالفت صورتده حرام اولور .

(شرح)

طلاق محاسن عدیده سی واردر مثلاً ایجابنده ایقاع
ایله مکاره دینیہ ویا دنیویہ دن تخلص ایتک . وعقللری ناقص
وهوا جھتلی غالب اولان نسا یدنده اولیوب رجاله
اختصاص ایلکم وانسان نفسی ایکی دفعه تجربه ایده

بیلیمک ایچون اوچه قدر مشروع اولوق خصوصلری عین حکمت و موافق مصلحتدر .

۱۸۹ مسئله

هر عاقل و بالغ و لو مکره و یا مخفی و یا خود سکران اولسون طلاق صحیحدر .
اما معتوه و صبی و نائمک طلاق صحیح و معتبر دکدر .

۱۹۰ مسئله

الفاظ طلاق صریح و کنایه قسملرینه منقسمدر .
(صریح) حکم شرعیسنی اثباتده نیته توقف ایتمیان الفاظدر . سنی تطلیق ایتم . سن طالق و یا مطلقه سک .
و بوش اول . و طلاقنی آل کبی .
شوطاقم الفاظ ایله طلاق واحد رجعی واقع اولور .
انجق شدت و زیاده به دال اولان بر قید علاوه اولنورسه و یا بینونت ایجاب ایدر بر حال بولنورسه طلاق باین اولور .
مثلا طاع قدر . و یا خانه طولوسی . و یا اشد و اخبت اولان طلاق ایله و یا خود طلقه طویل و یا شدید و یا طلاق شیطان ایله تطلیق ایتم دیمک . کذلک عوض مقابله سنده و یا خود قبل الدخول وقوع بولوق کبی .
(کنایه) طلاقه وضع اولنمیوب غیر یسنده محتمل اولان الفاظدر . مثلا : سنی تسریح ایتم . و سندن مفارقت ایتم . بابانک خانه سنه کیت کبی .

بوطا قلم الفاظ ايله نيت طلاق و يادالانت حال بولنورسه
 طلاق باين واقع . و بولنمازسه لغو اولور .
 سني تحريم ايتدم ، بكا حرامسك تعبيرلري هر حالده
 بينونت ايجاب ايدر .
 « عدت بكه » و « استبراي رحم ايله » صيغه لري ،
 كذلك « طلاقى هبه ايلدم » كبي ذكر طلاقى مشتمل
 اولان كنايات ايله نيت بولنمدينى تقديرده طلاق رجعى
 واقع اولور .

فصل ثانى

تعليق بيانده در

۱۹۱ مسئله

ايقاع طلاق تنجيز طريقه اولدينى كبي تعليق ايله ده
 اولور تعليقك صحتي ملك نكاح بولمق يا خود اكا اضافت
 اولمق ايله مشروطدر مثلاً زوج زوجه سنه خطاباً فلان
 محله كيدر ايسه ك طالق اوله سك ديمش اولسه زوجه نك
 محل مزبوره كيتديكى آنده طلاقى واقع اولور .
 كذلك اجنبى به خطاباً اكر سني زوج ايدر سه
 طالق اوله سك ديوبده مؤخرأ مزبوره ني زوج ايلسه
 در عقب طلاق وقوع بولور .

اما بر اجنبیه «اگر سنکله مکالمه ایدر سه م طالق اوله سک» دین کیمسه مزبوریه نکاح ایدوب مکالمه ایلسه برشی لازم کلز .

فصل ثالث

رجعت یاننده در

۱۹۲ مسئله

حره حقنده طلاق برنجی وایکنجی دفعه سنده حرمت غلیظه ترتب اتمدیکی جهتمله مفارقت لازم کلز بلکه طلاق باین ایسه زوج سابق تجدید نکاح ایله حره اولان مکلفه بی اله بیلور اوچنجی دفعه سنده ایسه زوج آخره کیدوب بعد الوطء تطلیق اولندقجه زوج اوله حلال اولماز .

طلاق رجعیده ایسه تجدید نکاحه حاجت یوقدر بلکه عدتک انقضاسندن اول برنجی وایکنجی دفعه ده زوجک رجعت اتمکه صلاحیتی واردر .

۱۹۳ مسئله

رجعت مثلاً : سکا ویا زوجهمه مراجعت ایتدم ویا زوجهمی نکاح ویا عصمتهمه رد وامساک ایلدم دیو قولاً

اولدینی کی حرمت مصاهره بی موجب اولان شیلرک
بریله فعلاً دخی اولور .

فصل رابع

مخالعه بیانده در

۱۹۴ مسئله

« عقد مذکور ، مخالفه و مبارئه کی بر لفظ ایله
وفقاً زوجنهك قبولنه توقف ایدر بروجهله ملك نکاحی
ازاله ایتمکدر .

بو حالده زوج شو قدر مبلغ مقابله سنده سنکله مخالفه
ایتدم دیوب زوجه سی ده بلا اکراه و معناسنی بیله رک
قبول ایلدم دیسه مبلغ مزبور عوض اوله رق مزبورنهك
ذمتنه واجب ، و بر طلقه باینه واقع اولور .

اگر بر عوض ذکر ایتیه رک سنکله مخالفه ایتدم
دیوب زوجده قبول ایلسه ینلرنده ینونت واقع اولوب
مهر خصوصنده هربری دیکرینی ابرا ایتمش اولور .

ایمدی زوجنهك قبض ایتمش بولندینی مهری زوج
استرداد . و هنوز قبض ایتدیکی مهری زوجه مطالبه
ایده مز و زوجك ذمتنده کائن نفقه بورجی ده ساقط

اولور اما عدت ایچنده واجب اولان نفقه‌نک سقوطی
شرط قلندم‌دجه ساقط اولماز .

۱۹۵ مسئله

(مخاله) زوج حقنه یمین وزوجه حقنه معاوضه
حکمنده در بناءً علیه زوجه‌نک قبولندن اول زوجک
رجوعی صحیح اولماز و مجلسدن قیامیه ایجاب باطل
اولماز وزوجه‌نک مجلسده حضورینه توقف ایتمز بلکه
کندیسنه زوجک کلامی وصول بولان مجلسده مزبورنک
قبول ایتمسی صحیحدر وزوجک بر شرطه ویا وقته تعلیق
ایلمسی جائز ایسه ده کندیسی ایچون شرط خیار جائز دکلدر .
اما زوجه‌یه نسبتله احکام مزبورنک خلافی ثابت
اولور .

۱۹۶ مسئله

طلاق صریح دیگر صریحه واینه لاحق اولدینگ
باینده صریحه لاحق اولور اما باین باینه لاحق
مکرزوج اولجه بر طلاق باین بر شینه تعلیق ایدوبده
دیگر باین تنجیز ایتدیکی حالدده عدتک تمامندن اول
علیه اولان شی دخی وقوع بولسه بوصورتنده بر
باین دهاواقع اولمغله باینک باینه لاحقی تحقق ایدر .

فصل خامس

طریق فار بیاندر

مسئله ۱۹۷

خسته لغدن ناشی خارج بیتده کی مصالحی اقامه دن عاجز اولان . وقصاص اولنق اوزره میدان سیاسته چیقما . ریلان وکمی پارچه لنوبده لوحه اوزرنده قالان اشخاص کی غالب حالی هلاک اولان کیمسه نک طلاقه « طلاق فار » دینور .

بویله بر حالده بولنان کیمسه زوجه سنی رضاسی اولمیه رق ابانه « باینآ تطلیق » ایدوبده مؤخرآ ولو دیگر برسبدن وفات ایاسه زوجه مرقومه عدت ایچنده بولندجه زوج مزبورده وارث اولور .

باب تاسع

عدت بیاندر

(عدت) مدت معینه ایچنده قادینه لازم کلان توقف و انتظار دن عبارتدر . مدت مذکوره یه اطلاقی ده شایعدر .

فصل اول

عدتک مکتبی راسباب و مجربی مفسر و در

۱۹۸ مسئله

عدت زوجک غیر یسنه نکاحی منع ایدر .
 قادین نکاح فاسد ایله موطوئه اولدقدن ، کذلک
 نکاح صحیحله خلوت صحیحله وقوعندن صکره افتراق
 وقوع بولمغله عدت بکله مک لازم کلیر .
 افتراق زونین کړک طلاق رجعی ویلاین ایله . یاخود
 زوجک ملاغنه ایلمسنه یا غنین اولمسی ویا نقصان مهر
 ویاخیسار بلوغ ویاخیسار فسخ صورتلرنده طلب وقوع
 بولمسنه بناءً حاکمک تفریق ایتمسیله . وکړک نکاح فاسد
 ویا شبهه ایله وطء صورتنده متارکه اولمغله اولسون هر
 حالده عدتی ایجاب ایدر .

کذلک — ولو قبل الدخول — زوجک وفات
 ایتمسیله ده زوجه یه عدت بکله مک واجب اولور .
 اما نکاح صحیحندن صکره خلوت وقوع بولمیه رق
 تطلیق اولنان ، کذلک نکاح فاسد ایله خلوت وقوع
 بولوبده وطء اولنمیان قادین حقنده عدت واجب اولماز .

۱۹۹ مسئله

عدت . طلاق ایله فسخ ایچون حیض کورن حره
حقننده اوج دفعه حیض کوروب تمیزلنمک ، حیض کور-
میانلر حقننده اوج آی اکل ایتک ، زوجک وفاتندنناشی .
حامل اولنلرک ماعداسی حقننده درت آی اون کون
بکلمک و حامل اولان قادینلر حقننده هر حالده وضع حمل
ایلمک ایله تمام اولور .

۲۰۰ مسئله

حیض کور میانلر — کرک صغر سنندن کرک حد
ایسه وارماسندن ناشی اولسون یاخود مجرد سنن اون
بشی بولمق حسیبله بالغه اعتبار اولنسون — حقننده
واجب اولان اوج آی تمام اولمازدن اول علی العاده دم
ظهور ایسه عدتک حیض ایله استیناف اولنسی لازم
کلیر .

یعنی بوسورتده ماضی لغو اولوب یکیدن اوج دفعه
حیض کورمکله عدتی تمام اولور .
اما تمام اشردن صکره رؤیت دم واقع اولسه
استیناف عدت لازم گلر بلکه مزبوره یی نکاح ایتک
جائز اولور وایجاب ایدرسه انجق مستقبل حقننده عدتی
حیض ایله حساب اولنور .

۲۰۱ مسئله

اشهر ایله واجب اولان عدتک ابتدای وجوبی
غمره شهره تصادف ایدرسه شهر رابعک رؤیت هلالیه
عدت مذکوره تمام اولور. اما انشای شهرده وجوبی
تقدیرنده کون حسابیه اولمق لازم کلدیکندن تمام
طقسان کون بکله مک واجب اولور .

۲۰۲ مسئله

حقنده حیض ایله عدت واجب اولان قادین بر قاج
کون دم کوردکن صکره انقطاع دم وقوع بولهرق
سنه لرحه طهری استقرار ایلسه مزبور مک عدتی ینه
حیض ایله اولمق لازم کلدیکندن حدایاس اولان
الی بش یاشنی بولمدجه اشهر ایله آتمام ایده مز بدکه حد
مذکوره وصولندن صکره تمام اوج آی بکلیه رک
اول وجهله عدتی اکمال ایدر .

۲۰۳ مسئله

مطلقة رجعیه هنوز عدت ایچنده ایکن زوجی وفات
ایلسه عدت طلاق منه دم اولهرق مزبور مک عدت
وفات بکله می واجب اولور .

فصل ثانی

معتده یعنی عدت بطریق قادیبه معتده واجب اولاده
نفقه یاننده در

۲۰۴ مسئله

سببی زوج طرفندن واقع اولان هرافتراق — کړک
طلاق وکړک فسخ — ولو معصیت قییلندن اولسون
سقوط نفقه یی موجب اولماز .

بلکه عدت زمانی نه قدر اوزارسه اوزاسون معتده نک
نفقه سی زوج اوزرینه واجب اولور .

کذلک معصیت قییلندن اولمیان بر سببیه زوجیه
طرفندن وقوع بولان افتراق دخی نفقه یی اسقاط ایتمز
بناءً علیه خیار بلوغ ویا عدم کفایت و نقصان مهر سببیه
یا خود زوجک عنین اولمی حسبیه نفسنی اختیار ایدن
قادیبک ده معتده اولدجه نفقه سی زوجی اوزرینه واجب
اولور .

اما زوجهدن صدور ایدن موجب افتراق . معصیت
قییلندن اولور ایسه اول وقت نفقه عدت ساقط اولور

بناءً علیه وطء ویاخلوت وقوعندن صکره ارتداد ایدن
ویاخود زوجك اصول ویافروعدن بر شخص ايله حرمت
مصاهره بی موجب اولان بر فعلی طوعاً ارتکاب ایلین
قادرین حقننده نفقه مذکوره واجب اولماز .

۲۰۵ مسئله

نفقه عدتك سقوطی موجب اولان سبب افتراق
عدت ایچنده زائل اولغله وجوب نفقه عودت ایتمز
بناءً علیه ارتداد ايله مبیانه اولان قادرین تجدید ایمان
ایتمکله نفقه عدت واجب اولماز .
اما ناشزه اوله رق تطلیق اولان قادرین نشوزی
ترك ايله زوجك خانه سینه عودت ایلسه نفقه مذکوره بی
اخذ ایدر .

۲۰۶ مسئله

اشهر ايله عدت جیقار مقده بولسان مراقه نك
هنوز عدتی تمام اولمازدن اول دم ظهور ایدوب ده
حیض ايله استیناف عدت ایلسی واجب اولدقده عدت
حدیده تمام اولنجیه قدر نفقه المسی لازم کلور .
کذلک بر ویا ایکی دفعه حیض کوردکن صکره

ارتفاع دم ایله طهری امتداد ایدن معتده دخی اوچجی
دفعه علی العاده دم ظهور ایدنجیه . ویا-ن ایسه واروبده
اشهر نشه ایله اکمال عدت ایلینجهیه قدر نفقه اخذینسه
مستحق اولور .

۲۰۷ مسئله

مطابقه ایچون قضا وبارضا ایله نفقه عدت فرض
وتقدیر اولنجیه رق عدت منقضیه اولسه نفقه مذکوره
ساقط اولور .

اما معتده ایچون تقدیر اولنان نفقه زوحدن استیفا
اولنمازدن اول عدت تمام اولسه ساقط اولماز .

۲۰۸ مسئله

زوجی وفات ایدن قادین حامل دخی اولسه نفقه
عدت المنه استحقاقی اولماز .

باب عاشر

مضانہ بیانہ در

۲۰۹ مسئله

کرك زوجيتك بقاسی وکرك زوالی حالندہ - اہلیت

حضانه شرائطی جامعه اولان - ام نسبییه [۰] ولدك
حضانه سنه غیر یسندن احق والیقدر .

۲۱۰ مسئله

على الاطلاق حاضنه نك حرة ، طاقله ، بالغه ، امينه
وتربيه وصيانه قادره اولمسی . وولد صغيرك محرمی
اولمیان برکمه یه تزویج اولنماسی وصغیری بغض ونفرت
ایله تلیق ایدنلرک یاننده طوتماسی شرائط اهلیت
حضانه دندر .

بو شرطلرک بری بولغدینی تقدیرده حاضنه حق
حضانه دن ساقط اولور .

ایمدی حاضنه زوج غیر محرمه مجرد عقد اولنغله
حق حضانه سی ساقط اولوب حق مذکور استحقاقده آنی
ولی ایدن قادینه انتقال ایدر . واکر شرائط لازمه یی جمع
ایلیان بر حاضنه بولنمازسه اول وقت صغیری ولیسی اخذ
ایده بیلیر .

[۰] ام ولد یالکز مولا سنک وفاتنده حق حضانه یه

مالک اولور . «بحجه»

۲۱۱ مسئله

اهلیت حضانه به مانع اولان شی زائل اولنجیه حق
حضانه عود ایدر .

بناءً علیه صغیرک غیر محرمه تزویج اولنق حسبیلله حضانه
حق ساقض اولان قادین زوجیت مزبور منک زوالیلله ینیه
اهلیت مذکور به بی قزائیر .

۲۱۲ مسئله

ام جهتندن اولان اقارب ایله اب جهتندن اولان
اقارب بیننده درجه حسبیلله اتحاد وقوع بولدقده جهت
اولادن اولنلر ترجیح اولنور چونکه حق حضانه والده
جهتندن اکتساب اولنقده در .

بناءً علیه امّک وفاتی ویا غیر محرمه تزوجی یاخود
دیگر وجهله عدم اهلیتی حسبیلله حق حضانه ام الامه
انتقال ایدر اکر ام الام بولغااز ویا اهلیتی حائز اولماز ایسه
اول وقت ام الابه انتقال ایلر اندن صکره صرّه سیله ولد
صغیرک اخوانته انتقال ایدر یعنی اخت شقیقه واخت
لامدن صکره اخت لابه انلردن صکره اخت شقیقه منک

واخت لامك بناتنه صكره على الترتيب خاله لرينه [۱]
 صكره اخت لابتك قزينه وعلى الترتيب ار قرنداش قزلرينه
 وعمه لرينه [۲] ووالده سنك وبدرينك خاله لرينه وانلرك
 عمه لرينه انتقال ايدر .

۲۱۳ مسئله

نسادن محارم بولنماز ويا بولنورده اهليقي حائزه اولمازسه
 حق حضانه ترتيب ارث اوزره صغير و صغيره نك عصبه لرينه
 يعنى او لا پدره بعده جدّه صكره صرّه سييله اخ شقيق
 واخ لابه وانلرك اوغللرينه وعموجه يه انتقال ايدر .
 اما عموجه اوغللرنده يالكز صغيرك حق حضانه سنه
 استحقاق بولنه بيلير « ردالمحتار » ، « فتاوى هندية »

۲۱۴ مسئله

بردرجه ده حضانه يه مستحق اوله رق برقاج كيمسه لر
 بولنورسه آولا اصلح واورع ، ثانياً سنجه اكبر اولان
 ترجيح اولنور .

[۱] يعنى ولد صغيرك لابتوين خاله سنه صكره لام
 خاله سنه ، لابت خاله سنه .
 [۲] خاله لره قياس اولنه .

۲۱۵ مسئله

عصبه ده اتحاد دین شرطدر .
 بناءً علیه صبی ذمّینک اخ مسلمی بولندیفی حالده
 ذمی اولان برادرینه ویرمسی لازم کلیر . « بهائے »

۲۱۶ مسئله

حضانیه استحقاقی اوله جق عصبه سی بولنمیان ویافسق
 ویا عته ویا دیگر سیبله عدم امنیته بناءً عصبه سنه تسلیم
 اولنمیان صغیره استحقاقی اولان ذی رحم محرمه تسلیم
 اولنور . یعنی جدلام بولنورسه اکا ، بولنمازسه علی الترتیب
 اخ لام . ابن الاخ لام . عم لام . خال لابوین . خال لاب ،
 خال لامدن برینه تسلیم اولنور .

۲۱۷ مسئله

حضانیه استحقاقی اولان بر قادین قبولدن امتناع
 ایلدکده اگر محارمدن دیگر حاضنه بولنوبده حضانیه
 قبول ایدرسه اجبار اولنماز .
 اما بویله بر حاضنه طرفندن قبول تحقق ایتمزسه
 اجبار اولنور چونکه بوصورته حاضنه اولی تعین ایتمش
 اولور .

۲۱۸ مسئله

حضانه اجرتی نفقه وارضاع اجرتندن بشقه در .

مالي اولميان صغيرك حضانه اجرتي ده پدري اوزرينه
واجب اولور . [١]

٢١٩ مسئله

هنوز تحت نكاحده ويا طلاق رجعي عدتنده بولنان
والده نك اجرت حضانه المغه حق يوقدر .
اما من بوره معتد بآئنه اولور يا خود صغيرك محرمي اولان
بر زوجه تزويج ايدلمش بولنور سه حسب الايجاب اجبار
اولنسه ده ينه اجرته استحقاق اولور والده نك غيري
حاضنه نك هر حالده اجرته استحقاق واردر . [٢]

٢٢٠ مسئله

حاضنه نك مسكني اولمديني حالده سكني مصارفي .
كذلك خادمه لزوم كورلديكي تقديرده موسر اولق
شرطي له خادم تداركي ده مالي اولميان صغيرك پدري نه
واجبدر .

[١] ذكر في السراجية ان الام تستحق اجرة على
الحضانة اذا لم تكن منكوحة ولا معتدة لابي الصغير .
وتلك الاجرة غير اجرة ارضاعه كذا في البحر الرائق
« هندية »

[٢] الفرق بين معتدة الرجعي ومعتدة البائن احدى
الروايتين في المسئلة وتحقيقه في رد المحتار صحيفه « ٨٧٧ »

مسئله ۲۲۱

صغیرك مالی اولمیوب پدری ده فقیر اولدیغی حالده محارمدن حضانه یی تبرع ایده جك کسه بولماز ایسه والده حضانه یه اجبار اولنور، اجرت حضانه پدرك ذمتنه دین اولور. محارمدن حضانه یی تبرع ایدن بولندقدده پدری غنی ایسه اجرت طلب ایلدیکی حالده دخی والده سی الیقدر. اما پدری فقیر ایسه — ولو صغیرك کندی مالی بولنسون — والده سی مجاناً امساک ایله ذکر اولنان متبرعه یه دفع بیننده تخییر اولنور.

مسئله ۲۲۲

والده مزبورده دن نزع ایله متبرعه یه تسلیم اولنان صغیری احیاناً رؤیت وتعه ددن والده سی منع اولماز. اجنبیه نك تبرع ایتسی صورتنده ایسه صغیر مزبورده یه تسلیم اولماز. بلکه — ولو کندی مالسندن — اجر مثل تعیین اولنهرق والده سنه تسلیم اولنور.

مسئله ۲۲۳

مدت حضانه ارکک چوجفك یدی یاشنی تکمیل ایتسیله نهایت بولورکه سن مزبورده خدمت نسادن استغنا حاصل اولور بعده آداب رجال ایله تخلق وتأدب ایتک ایچون پدرینه تسلیم اولنور.

قَرَّ چو جفك طقوز یاشنی تکمیل ایتسیله تمام اولور .
چونکه مزبورہ بعد الاستغنا آداب نسایی تعلمه محتاج
اولور، بعده صیانتہ لزوم کوریلورکه پدرک صیانت خصوص -
صنده اقتدار ی غالبدر .

بناءً علیہ مدت حضانهك ختامنده صغیر وصغیره یی
پدری طلب ایتزسه اخذ ایتکه اجبار اولنور .

اب وجدك بری بولنمازسه صغیر عصبه دن اقرب
اولانه ویا وصی یه تسلیم اولنور . اما صغیره غیر محرمه
تسلیم اولنماز .

عصبه ویا وصی بولندیفی تقدیرده صغیره ایچون بر .
امینه قادین ، صغیر ایچونده مناسب بر کسه بولنجه یه دکن
حاضنهك عندنده ترك اولنور .

۲۲۴ مسئله

والده سندن حق حضانه ساقط اولمدجه صغیر ویا
صغیره یی پدری بلد اخره اخراج ایده مز . اما والدهك
تزوجله سقوطی وحق حضانه کندیسنه انتقال ایده جك
کسهك عدم وجودی صورتنده پدرک صغیری اخراج
ایتسی جائز اولورسه ده مانعك زوالیله حق مزبور ، ینه
عودت ایدر .

مسئله ۲۲۵

ام مطلقه حاضنه سی بولندینی ولد صغیری عدت
انقضاسندن اول محل آخره اخراج ایده مز .
عدتک انقضاسندن صکره عقد وقوع بولان وطننه نقل
ایتمک جائزدر — ولو پدرک محل اقامتندن بعید اولسون —
سائر محالره نقل ایده بیلیمسی پدرک ولدینی رؤیت ایدوبده
کیجه باصمازدن اول محل اقامتنه کلیمسه مساعد اوله جق
مرتبه ده قرب ایله مقیددر .

مسئله ۲۲۶

والدهنک غیری حاضنه لکده بو مرتبه یاقین عد
اولنان بر محله ولدی نقل ایتمک صلاحیتلری وارددر .

باب حادی عشر

نظام متعلق مسمات سائره بیانده در

فصل اول

نبوت نسب بیانده در

مسئله ۲۲۷

حکک اقل مدتی التی آی واغلب مدتی طقوز آی .

واکثری ایکی سنه در . ایمی دی منکوحه نك التي آی
ختمان دن صکره طوغورمش اولدینی چوجغک نسبی
زوج طرفدن ثابت اولور ، التي آیدن اول اولور ایسه
ثابت اولماز .

طلاق باین حسیله معتده اولان قادینشده —
انقضای عدتی اعتراف ایتدیکی حالد — ایکی سنه دن
اقل زمان ایچنده طوغوردینی ولدک نسبی ثابت اولور .
معتده وفاتک ولدی دخی بویله در .
فقط ولادتک تحقیق انکار اولسدینی تقدیرده حین
ضلاقده . یاخود حین وفاتده حملک ظاهر ، ویا اعتراف
زوج ، یاخود تصدیق ورثه ویاخود شهادت تامه ایله متین
اولمی شرطدر .

طلاق رجعی حسیله معتده اولانک طوغوردینی
ولدک نسبی ایسه ولو ایکی سنه دن زیاده زمان کچه بیله
عدتک انقضاسنی اقرار ایتدیجه زوجی طرفدن ثابت
اولور .

۲۲۸ مسئله

معتده رجعیه نك ایکی سنه دن صکره چوجق
طوغورمسی زوجک رجعت ایتش اولسنه دلیل اولور .
اما معتده باینه حقنده بعدالطلاق وطء حرام اولسنه

مبنى ايکي سنه دن صکره طوغان چوجغک نسبني تصحيحه
امکان يوفدر . يالکز زوج سابق طرفدن ادعاى
نسب ايديله جک اولورسه اول وقت شبهة العقد ايله اثنای
عدتده وطء ایتمنه حمل اولنه رق نسبني مذکور اعتبار
ايديلور .

فصل ثانی

ظہار پيانشده در

« ظہار » مظاهره کي مصدر اولوب لغة آرقه
آرقه يه دونمک . وبويه بر مقابله يي موجب اوله جق صورتده
مخاصمه ایتک معناسنه در .

فقط — مظاهرت کي — تقويه ظهر ملاپسه سيمله
نصرت و معاونت معناسنه ده کلور .

شرعاً برکيمسه کندي زوجه سني يا خود آنک رأس
ورقه کي کلدن تعبيرده متعارف بولسان برعضوني على
التأييد محارمی اولان نسادن برينک جائز النظر اولميان
برعضونه تشبيه ایتمکدر .

انجق استعماجه اغلب « ظهر » اولمسنه مبنى تغليماً
شو اسم ايله تسميه اولنيور . مثلاً : برکيمسه زوجه سنه

خطاباً! سن ویاسنک باشک بکا نسبة والدہ مک ویا والدہ مک
ارقه سی ویا قارنی کیسک یاخود ارقه سی ویا قارنی
کیدر . دیه جک اولسه ظہار تحقق ایدر .

۲۲۹ مسئله

ظہارک حکمی زوج مظاهره و طء وانک دواعیسی
حرام اولمقدر . اما ظہر و بطن کبی اعضای زوجیه
نظر ایتیمی جائزدر .

۲۳۰ مسئله

اگر مثلاً: شو آی ایچندہ والدہ مک قارنی کیسک
دیه برمدت ایله تقيید ایدلمش اولورسه اومت تمام اولمسیله
حرمت مزبورہ زائل اولور .
واکر توقیت ایدلیہرک علی الاطلاق تشبیہ مذکور
ایراد ایدلمش بولورسه کفارت ویرلمدکجه حرمت ارتفاع
ایتمز .

(شرح)

بوکفارت، کفارت صیامک عینیدر [۲] ایمدی وسع
واققدارنہ کورہ کفارت مذکورہ ی ایفا ایتمین زوجک
استمتاعنہ زوجہ سی طرفدن ممانعت لازم اولدینی
[۲] کفارت مذکورہ « احکام صیام » نام اثر مرزہ
بیان اولنمشدر .

کبی بوخصوصدن طولای حاکمه مراجعت وقوع بولورسه
حاکم کفسارت ویرمه یاخود قادی تطلق ایتمه زوج
مزبوری اجبار ایدر . فقط کفارت ایلدیکنی خبر ویرن
زوج کذب ایله معروف دکل ایسه نزد حکامده تصدیق
اولنور .

۲۳۱ مسئله

سن والدہ مک ظہری کیسک ترکیبی ظہار صریح
اولوب بشبقه معنایه احتمالی یوقدر . اما سن والدہم کبی
سک تعبیری رعایت احترام جهتله تشبیه احتمالی حائر
اوله رق کنایه قیلندن معدود در .

بناءً علیہ زوجک مقصدی بوندن عبارت اولور
یاخود حین تلفظده بر معنی تعیین ایدلماش بولنورسه
برشی لازم کلز .

واکر ظہار ویا طلاق قصدنه مقارن اولورسه نیتہ
کوره حکم شرعی ترتب ایدر .

(تنبیہ)

ظہار وقوعنده تشبیه صریح شرطدر . فقط حدیث
صحیح دلالتیلہ زوجہ یه خطاباً همشیرہم ، والدہم کبی تعبیرات
استعمالی ہر حالده مکروه ومنہی عنہ در . چونکہ بو طاقم
تعبیرات تشبہدن خالی دکلدر .

فصل ثالث

(ایمه بیانده در)

«ایلا» لغهٔ افعال و زننده مصدر اولوب علی

الاطلاق یمین ایتک معناسنه در .

شرعاً برکیمسه نك مدت معینه ایچنده زوجه سنی قربان
ایتمه مکه یمین ایتسی دیمکدر . یمین ایسه ترك قربانه دائر
جناب حقه قسم ایتک ایله . حج و عمره ایفاسی ویاطلاق
وعتاق و قوعی کبی کندیسنه مشقت ایراث ایده جک برشیئی
قربانه تعلیق ایله مک صورتلرینه متناولدر .

۲۳۲ مسئله

حره حقننده لا اقل درت آی ، غیر حره حقننده
ایکی آی مدت ظرفنده قربان ایتمه مکه وجه مذکور اوزره
یمین ایدن کیمسه تطلیقه اهل اولدینی تقدیرده اکر شو
مدت ایچنده قربان ایتمه رك یمینده بار اولورسه ختام
مدتده زوجه سی بر طلاق باین ایله مطلقه اولور .
واکر قربان ایدوبده حاث اولورسه قسم بالله
صورتنده کفارت یمین لازم کلور . و تعلیق صورتنده
جزای معلق ترتب ایدر .

۲۳۳ مسئله

شو مدتدن اقل بر زمان ایچنده عدم قربانه یمین ایتک

« ایلا » عد اولنمدیغندن بوجمله یمین ایدن کیمسسه
بار اولورسه طلاق ترتب ایتمز فقط حاث اولورسه کفارت
ویاجزا لازم کلور .

اما مدت اطلاق ایدیلور ، یاخود دها زیاده برمدت
تصریح اولنورسه ایلایه خلل کلز .

۲۳۴ مسئله

قربان وقوعنه تعلیق اولنان شی بر قاج غروش تصدق
ایتمک ویا بر قاج رکعت نماز قلمق کبی امور شاقه دن
معدود اولمازسه امتناع صورتنده ینه طلاق ترتب ایتمز

۲۳۵ مسئله

ایلا دخی صریح وکنایه قسملرینه منقسمدر .
الفاظ صریحه سی و طء و قربان و مباضعه مثللو
تعبیرات اولوب بونلرک برنی استعمال ایتمش اولان زوج
مقصد جماع دکل ایدی دیه جک اولسه تصدیق اولنماز .
الفاظ کنویه سی . امساک ، اتیان فراش ، زوجه یه
تقرب ، جلدینی مس کبی تعبیرات اولوب بونلرده - احتمال
دیگر قائم اولمغله - مقصد مزبوری انکار ایده جک اولورسه
تصدیق اولنور .

العلم عندالله سبحانه

تم

- ۰۷ باب اول . نکاحك احكام و شرائطی بیاننده در .
 درت فصلی حاویدر .
- ۰۷ فصل اول . نکاحك حكم شرعیسی بیاننده در .
- ۰۸ فصل ثانی . نکاحك ارکانی بیاننده در .
- ۱۲ فصل ثالث . ایجاب وقبولك شرطری بیاننده در .
- ۲۴ فصل رابع . محرمات بیاننده در .
-
- ۳۶ باب ثانی . نکاحه تعلق بولسان ولایت ووکالت
 وکفائت کبی اموره دائردر . درت
 فصلی محتویدر .
- ۳۶ فصل اول . نکاحه دائر ولایت بیاننده در .
- ۴۴ فصل ثانی . خیار فسخ بیاننده در .
- ۴۹ فصل ثالث . نکاحه دائر ولایت بیاننده در .
- ۵۰ فصل رابع . کفائت بیاننده در .
-
- ۵۵ باب ثالث . نکاحك حکمی اولان مهر بیاننده در .
 بودنخی درت فصلی محتویدر .
- ۵۵ فصل اول . مهرك وجوبی ومقداری ایله مهر
 مسمی ومهر مثل قسملرینه انقسامی
 وسقوط ویا تنصیفنی ایجاب ایدن اسباب
 ایله بدلی اولان « متعه » بیاننده در .

- ۶۶ فصل ثانی . مهرک تقریرینی موجب اولان خلوتک
شرائط صحتی واحکامی بیاننده در .
- ۷۲ فصل ثالث . مهره دائر کفالت وضمان بیاننده در .
- ۷۵ فصل رابع . جهازه متعلق احکام بیاننده در .
-
- ۷۸ باب رابع . نکاحك اقسام سائرہ سی بیاننده در .
اوج فصلی حاویدر .
- ۷۸ فصل اول . نکاح فاسد بیاننده در .
- ۸۲ فصل ثانی . نکاح موقوف بیاننده در .
- ۸۲ فصل ثالث . ملل غیر مسلمہ نك نکاحلری
بیاننده در .
- ۸۳ باب خامس . حقوق زوجیت بیاننده در .
-
- ۸۸ باب سادس . نفقه واجبہ دائردر .
درت فصلی محتویدر .
- ۸۸ فصل اول . زوج اوزرینہ زوجہ ایچون واجب
اولان نفقه بیاننده در .
- ۹۴ فصل ثانی . زوج غائبك مالندہ تقدیر نفقه یہ دائردر .
- ۹۸ فصل ثالث . نفقه دینی بیاننده در .
- ۱۰۰ فصل رابع . پدر اوزرینہ اولادك نفقه واجبہ سی
بیاننده در .

۱۰۶ لاحقہ . پدرك حق ولایتی بیانندہ در .

- ۱۱۰ باب سابع . رضاع بیانندہ در .
 ۱۲۱ باب ثامن . طلاق احکامہ دائرہ در . بش فصلی مشتملہ در .
 ۱۲۲ فصل اول . طلاقك حکمی واقسامی بیانندہ در .
 ۱۲۴ فصل ثانی . تعلیق طلاق بیانندہ در .
 ۱۲۵ فصل ثالث . رجعت بیانندہ در .
 ۱۲۶ فصل رابع . محالہ بیانندہ در .
 ۱۲۸ فصل خامس . طلاق فار بیانندہ در .
 ۱۲۸ باب تاسع . عدت بیانندہ در . ایکی فصلی حاویدر .
 ۱۲۹ فصل اول . عدتك حکمی واسباب وجوبی حقندہ در .
 ۱۳۲ فصل ثانی . معتدہك نفقہ واجبہ سی بیانندہ در .
 ۱۳۴ باب عاشر . حضانہ احکامی بیانندہ در .

- ۱۴۲ باب حادی عشر . نکاحہ متعلق مہمات ساثرہ
 بیانندہ در . اوج فصلی حاویدر .
 ۱۴۲ فصل اول . ثبوت نسب بیانندہ در .
 ۱۴۴ فصل ثانی . ظہار احکامہ دائرہ در .
 ۱۴۷ فصل ثالث . « ایلا » بیانہ متعلقدر .
 تم الفہرست

﴿ تصحیح اخیر جدولی ﴾

صواب	خطا	صحیفه	سطر
طالب	طلب	۱۲	۱۶
واسقاطدن	اسقاطدن	۱۳	۹
عمروک	عمرک	۱۴	۱
تسری	لسری	۳۵	۸
وسعتدن	وسعتدن	۸۴	۲
ضرائک	ضرائک	۷۸	۹
زوجه	زوجهیه	۱۰۶	۱۴
نسب	نسبنی	۱۴۴	۲

« بر قاج ترتیب سهوی دها کورلمش ایسه ده وضوح
کیفیه بناءً اشارت اولمندی . »

KUTUPHANESİ